

Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет
Факультет культури й виховання
Кафедра іноземних мов

**Матеріали Міжнародної науково-практичної
конференції «Сучасна освіта. Перспективи
розвитку: теоретичний і практичний аспект.
Modern Education. Trends of Development:
Theoretical and Practical Aspects»**

22 – 23 квітня 2015 р.

Миколаїв
2015

УДК 811
ББК 81.2
М-34

Редакційна колегія:

В.С. Шебанін – д-р. тех. наук, професор;
С. Г. Заскалета – канд. пед. наук, доцент;
К. В. Тішечкіна – канд. філол. наук, доцент.

Матеріали Міжнародної науково-практичної М-34 конференції «Сучасна освіта. Перспективи розвитку: теоретичний і практичний аспект. Modern Education. Trends of Development: Theoretical and Practical Aspects», 22 – 23 квітня 2015 р., м. Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2015. – 128 с.

У матеріалах Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми професійної підготовки фахівців у дослідженнях молодих учених», розглянуто різноманітні актуальні питання, пов'язані з професійною діяльністю майбутніх фахівців, проаналізовано досвід інших країн.

УДК 811
ББК 81.2

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2015

Зміст

<i>Айзікова Л.В.</i> Теоретичні підходи до визначення природи культурного інтелекту.....	5
<i>Алексєєва К.</i> Використання комп'ютерних технологій на уроках англійської мови.....	7
<i>Артюхова О.В.</i> Значення та варіативність інтонації при вивченні іноземної мови.....	13
<i>Булах А.В.</i> Entrepreneurship As A Necessary Component Of Functional Competence In The Education Of A New Type Of A Student Of Vocational Schools.....	17
<i>Величко П. Г.</i> Формування компетентності самоосвіти студентів у процесі навчання.....	20
<i>Гавриленко О.М.</i> Labour Market And Trade Unions.....	25
<i>Гайченко А.</i> Growing Hydroponic Tomatoes.....	29
<i>Ганніченко Т.А., Тишечкіна К.В.</i> Тестування як методика контролю якості підготовки фахівців.....	33
<i>Дрондель К.</i> Характеристика поетичного стилю роберта бернса(на матеріалі поезії «A Man's A Man For A'that»).....	37
<i>Заскалета С.Г., Матвєєва К.С.</i> The Main Trends Of Professional Training Of Specialists For Agrarian Industry In Western European Countries.....	41
<i>Ігнатенко Ж. В., Міщенко Ю. Б.</i> Активізація науково-пізнавальної діяльності студентів на заняттях з іноземної мови.....	50
<i>Каючкіна К.А.</i> Problems Of Foreign Economic Activity In Ukraine Crisis.....	55
<i>Компанієць Н.</i> Стилiстичні особливості поезії Едгара Аллана По (на матеріалі балади «Annabel Lee»).....	59
<i>Марковська А.В., Саламатіна О.О.</i> Когнітивно-комунікативний підхід до вивчення іноземних мов у немовних ВНЗ.....	63
<i>Мороз Т.О.</i> Перекладацька еквівалентність у текстах газетно-інформаційних матеріалів.....	66
<i>Панасюк А.Ф.</i> Особливості перекладу англійських	

науково-технічних термінів.....	70
<i>Письменна М.Ф.</i> Компетентнісно орієнтоване навчально-виховне середовище як цілісна система.....	75
<i>Плужнік А. В.</i> Використання рольової гри для автоматизації лексичних навичок у вивченні англійської мови.....	79
<i>Полівода К.І.</i> Sun Inbev Multinational Beverage And Brewing Company In Ukraine.....	83
<i>Пономаренко Н. Г.</i> Експертиза в освіті: теоретичний аспект.....	85
<i>Попова Н.М.</i> Theme: Sunflower In Britain (Helianthus Annuus).....	91
<i>Проскурня А.І.</i> Why Do We Need Management?	94
<i>Саказли Ф. І.</i> Інновації у фізичній культурі студентської молоді.....	96
<i>Серебрич О.П.</i> Вирощування енергетичної верби в Швеції.....	102
<i>Смірнова С.Ю.</i> Growing Winter Oilseed Rape In The Great Britain.....	106
<i>Солодка А.К.</i> Динаміка формування вмінь кроскультурної взаємодії студентів на експериментальному етапі дослідження.....	109
<i>Шапошник В.Г., Гнат Т.В.</i> Іноваційні підходи у професійній підготовці фахівців.....	111
<i>Шиян Т.В.</i> Роль викладача іноземних мов у підготовці студентів університету до міжкультурної комунікації.....	115
<i>Erika Schmidt</i> Evaluation Im Hochschulbereich.....	117
<i>Viacheslav Iurkov</i> The Use Of Qualitative Research Design In International Business With Relation To The Research Question.....	119
<i>Mariia Koval</i> The Use Of Suitable Quantitative Methods And Estimation Techniques When Testing The Theory Of Planned Behavior.....	123
<i>Smith Yuliya</i> What makes a good foreign language teacher?.....	125

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРИРОДИ КУЛЬТУРНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Культурний інтелект як ключове поняття кроскультурної взаємодії є важливою характеристикою особистості, яка дозволяє їй повноцінно функціонувати в сучасному багатокультурному суспільстві. Природа даного явища є предметом активного вивчення дослідників в галузі освіти.

Cultural intelligence as a key concept of crosscultural interaction is an important personal characteristic enabling an individual to work effectively in the modern multicultural society. The nature of the phenomenon is under active investigation of educational scientists.

За найбільш загальним визначенням культурний інтелект є здатністю особистості ефективно діяти в широкому міжкультурному контексті, який включає національний, етнічний, організаційний аспекти.

Значну частину даного особистісного утворення складають знання культурних відмінностей та традиційної поведінки в типових комунікативних ситуаціях. Підхід культурного інтелекту виходить за межі знань і спрямовується на формування загального поведінкового репертуару, що включає розуміння, вмотивованість та навички, які забезпечують особистості здатність функціонувати у різноманітних культурних контекстах. Культурний інтелект стосується культурної, соціологічної ті особистісної динаміки в кроскультурному просторі.

Культурний інтелект виходить за рамки емоційного інтелекту, оскільки емоційний інтелект забезпечує здатність ефективно співпрацювати з іншими, зважаючи на індивідуальні емоційні характеристики оточуючих і власні, у той час як культурний інтелект дозволяє продуктивно функціонувати в

ситуаціях, пов'язаних з різними культурами, до яких належать учасники співпраці, в цілому.

Важливим є те, що, взаємодіючи з представниками власної культури, люди інтуїтивно використовують набір соціальних сигналів, значну кількість інформації, більшість з якої є підсвідомою. На відміну від цього, коли людина стикається з новою культурою, сигнали і інформація, які працювали раніше, втрачають значущість. В культурно нових ситуаціях виникає відчуття, що поведінка оточуючих дещо химерна чи необґрунтована. Індивідууми з високим рівнем культурного інтелекту мають змогу проаналізувати подібні ситуації і внести відповідні корективи в своє ставлення та поведінку в контексті іншої культури. Такий аналіз та корегування власної поведінки сприяє формуванню єдиного свідомого комплексу характеристик, що складають культурний інтелект.

Таким чином, культурний інтелект являє собою набір якостей та навичок, які забезпечують здатність особистості сприймати іншу культуру зсередини. Крім того, важливим елементом культурного інтелекту є спроможність особистості визначати поведінкові прояви, універсальні для представників різних культур; прояви, специфічні для даної конкретної культури; і вчинки, обґрунтовані особистісними характеристиками конкретної людини в конкретній ситуації.

Володіння культурним інтелектом як інтегральною якістю особистості є важливим як для реалізації особистісних потреб, так і для продуктивного виконання професійних обов'язків у будь-якій сфері фахової діяльності. Свідомому розвитку культурного інтелекту сприяє всебічне вивчення його природи та структури.

Література:

1. Kim, Y.J., & Van Dyne, L. (2012). Cultural intelligence and international leadership potential: The importance of contact for members of the majority. *Applied Psychology: An International Review*, 61: 272-294.

2. Ng, K.Y., Van Dyne, L., & Ang, S. (2012). Cultural intelligence: A review, reflections, and recommendations for future research. In A.M. Ryan, F.T. Leong, & F.L. Oswald (Eds.), *Conducting multinational research: Applying organizational psychology in the workplace* (pp. 29-58). Washington, DC: American Psychological Association.

3. Van Dyne, L., Ang, S., Ng, K.-Y., Rockstuhl, T., Tan, M.L., & Koh, C. (2012). Sub-dimensions of the four factor model of cultural intelligence: Expanding the conceptualization and measurement of cultural intelligence (CQ). *Social and Personal Psychology: Compass*, 6/4, 295-313.

УДК 371.31+811.111

К. Алексеева

Науковий керівник: канд.пед.наук, доцент Т.О.Мороз

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

В статті розкриваються можливості використання комп'ютерних технологій на уроках англійської мови в контексті інформаційно-комунікативного підходу до навчання. Проаналізовано основні методичні прийоми використання комп'ютерних технологій на уроках англійської мови, визначено переваги і недоліки використання комп'ютерного методу навчання.

The article is devoted to the way of usage of computer technologies at English lessons at school. The main methodological aspects of usage of computer technologies at English lessons are analyzed.

Сучасні умови суспільного розвитку у всіх сферах людської діяльності, в тому числі інформаційно-комунікативної, зумовлюють зміни і у системі освіти. Сучасні комп'ютерні технології, що з'явилися у 70-80-ті роки XX століття стрімко ввійшли в процес навчання і поклали тим самим початок новій

ері в навчанні. В нашому дослідженні ми проаналізуємо роль такої інформаційної технології як комп'ютер в сучасній середній освіті і можливості і необхідність його використання на уроках англійської мови в контексті інформаційно-комунікативного підходу до навчання.

Постановка проблеми. Комп'ютеризація освіти та навчання іноземних мов у школах є головним чинником сучасного технічного прогресу. Цей процес у майбутньому має відігравати дуже важливу роль для вчителів і має привести до створення нового інформаційного освітнього середовища. У сучасному світі не існує жодної спеціальності, професії, у якій не використовувались би засоби інформаційних технологій. Використання комп'ютерних технологій на уроках іноземної мови є засобом підвищення ефективності й подальшої оптимізації процесу навчання. Сучасний вчитель повинен володіти вмінням працювати з ПК для реалізації нових форм та методів навчання, мотивації та активізації учнів у навчанні та підвищувати рівень своєї освіченості [5].

Мета нашої статті полягає у висвітленні проблем використання комп'ютерних технологій на уроках іноземної мови, а також доцільність їх використання у навчанні.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз останніх науково методичних публікацій свідчить, що сучасна система освіти переходить на інноваційну основу, тобто на уроках іноземної мови вчителі використовують ПК [5].

Електронно-обчислювальна машина як один з найпотужніших технічних засобів відкрила нові можливості на шляху інтенсифікації учбового процесу в навчанні іноземних мов. Останнім часом опубліковано низку робіт, пов'язаних з використанням комп'ютерів у процесі навчання іноземних мов. Їх автори Е.О.Власов, О.П.Журавльов, П.І.Сердюков. роботи свідчать, що вживання комп'ютера може допомогти викладачеві вирішити одну з найважливіших проблем у вивченні іноземних мов при відсутності мовного середовища – проблему формування стійких лексико-граматичних навичок [1;65]. Також

проблемами досліджень з використання новітніх інформативних технологій навчання у вивченні іноземної мови займаються З.Г.Азімов, В.В.Бєбих, В.П.Бєзпалко, Е.Н.Зайцева, Л.І.Мацько, Л.І.Скалій та ін. [5]

В основі використання комп'ютерних технологій навчання іноземної мови лежить програмний метод навчання. Суть цього методу полягає у тому, що все навчання веде не вчитель безпосередньо. Воно здійснюється на основі навчальних програм, що можуть реалізовуватись у двох варіантах: безмашинному (програмовані підручники, комплекти карт, перфокарти) та машинному (переважно з використанням комп'ютера).

Комп'ютер як засіб навчання має здатність «відгукуватися» на дії учня та вчителя, «вступати» з ними в діалог, що і є головною особливістю програмованого методу навчання іноземної мови з використанням комп'ютера.

Самостійно комп'ютер проблеми навчання не вирішує, треба ще «навчити» його педагогічному мистецтву, а це не так вже й легко. На думку А.В. Конишева, справа в тому, що у процесі взаємодії людини та засобів обробки інформації змінюється сприйняття людиною як цих засобів, так і свого місця в системі взаємодії з ними. Гнучкість розуму разом зі швидкісними можливостями інформаційного обладнання дозволяє здійснювати співдружність, у результаті якої змінюється організація людської діяльності при значному підвищенні значимості її інтелектуальної компетенції. Комп'ютерне навчання несе в собі величезний мотиваційний матеріал, а мотивація має велике значення в навчанні іноземної мови [2;37].

Нові інформаційні технології вплинули на всю систему освіти, зачепивши її зміст, форми й методи навчання, що призвело до зміни вимог до сучасного учня. Серед усієї різноманітності методичних прийомів використання комп'ютерних технологій Л.Скалій пропонує два найкорисніших для навчання іноземної мови у школі:

1. Правління навчальним процесом, що дозволяє вчителю реалізувати диференційований та індивідуальний підхід у навчанні англійської мови, використовуючи вправи та завдання, дібрані з великої кількості Інтернет-сторінок.

2. Комп'ютерні технології як джерело інформації. Інтернет дає можливість як учителям, так і учням отримати доступ до художніх текстів, газет, журналів, словників, підручників тощо. В Інтернеті можна знайти багато цікавого та корисного для вчителів, а саме навчальна інформація: вправи (граматичні, лексичні, фонетичні); плани й конспекти уроків, навчальні плани, лексичні курси, науково-методичну інформацію, тексти художньої літератури та багато іншого [4;7].

Використання новітніх інформаційних технологій у навчанні іноземних мов, а саме комп'ютерне має переваги над традиційним навчанням. Застосування комп'ютерів на уроках іноземної мови, зокрема англійської значно підвищує інтенсивність навчального процесу, засвоюється значно більша кількість матеріалу, ніж при традиційному навчанні. Крім того, цей матеріал закріплюється міцніше. Комп'ютер забезпечує і всебічний контроль за навчальним процесом. При використанні комп'ютера для контролю досягається і більша об'єктивність оцінки, оскільки відбувається одночасна перевірка знань усіх учнів. Необхідно також зазначити що комп'ютер нівелює такий негативний психологічний фактор, як «відповідобоязнь». Під час традиційних занять різні фактори такі, як дефект вимови. Страх зробити помилку, невміння вголос формулювати свої думки, можуть завдати учневі проявити свої реальні знання. Залишаючись «наодинці» з комп'ютером учень, як правило, не відчуває ніяковості і старається проявити максимум своїх знань. Поява інноваційних інформаційних технологій в педагогіці не є випадковістю. Педагогіка вже давно шукає шляхи досягнення якщо не абсолютного, то високого і стабільного результату в роботі з класом у школі [5].

Комп'ютерні технології можна використовувати на всіх етапах процесу навчання англійської мови: при поясненні нового матеріалу, закріпленні, повторенні, контролі знань, умінь та

навичок. При цьому для учня він виконує різноманітні функції: учителя, робочого інструменту, об'єкту навчання, співпрацюючого колективу, ігрового осередку [2; 41].

На нашу думку, певна адаптація школи до комп'ютерного століття необхідна. Проте і цей метод навчання має своїх противників. Так, вони схвильовані тим, що комп'ютер висуває бар'єр між вчителем та учнем, відсторонюючи їх один від одного. Вони відзначають також, що відповіді на питання за допомогою комп'ютера економлять час, проте живе спілкування, особливо на уроках англійської мови є незамінними для вчителя та учнів. [2;48] Тому доцільно розглядати як переваги, так і недоліки використання комп'ютерного методу навчання.

До переваг віднесемо наступне:

- посилюється індивідуалізація навчання;
- розвивається самостійність;
- не виявляється почуття страху при неправильній відповіді;
- полегшує засвоєння так, як розробники програм змушені уникати багатьох труднощів;
- сприяє релаксації учнів у процесі пізнавальної діяльності, що активізує мислення, а відповідно і засвоєння нового матеріалу;
- формується конструктивне мислення;
- забезпечується оперативний зворотний зв'язок, перш за все внутрішній (у системі «навчальний матеріал – учень»);
- відбувається ефективне навчання самоконтролю, самоуправлінню та корекції навчальної діяльності.

До недоліків можна віднести:

- зниження навчання у групі, що зменшує розвиваючий та виховний потенціал навчання;
- слабкий розвиток творчої активності;
- зниження безпосереднього впливу особистості вчителя, можливість живого спілкування один з одним;

- педагогічний процес – це не тільки навчання, а й формування особистості; комп'ютер, на жаль, цього не забезпечує;

- дисплеї шкодять здоров'ю так, як викликають втому, знижують зір.

Комп'ютеризоване навчання іноземних мов у загальноосвітній школі – порівняно нова форма навчання, що засновується на ширшому використанні в навчальному процесі сучасних комп'ютерних технологій. Незважаючи на те, що така форма навчання є новою у системі освіти, та стала дуже привабливим та перспективним напрямком у навчанні іноземних мов. Так, ще в 1995 році П.Сердюков стверджував, що «...комп'ютеризоване навчання взагалі та іноземних мов зокрема стане в майбутньому формою навчання, що привалює на всіх рівнях (від дитячого садка до університету), а персональний комп'ютер – найбільш популярним та ефективним засобом навчання» [3;55]. І дійсно, в освітніх закладах сьогодні неможливо уявити собі роботу вчителя іноземної мови без використання персонального комп'ютера.

Висновки. Отже, використання комп'ютерних технологій на сучасному етапі вивчення англійської мови досить велика. За допомогою цього нового засобу навчання з'явилися нові можливості як вчителя, так і учня, підвищується ефективність навчання, що стимулює учнів до самостійної роботи з вивчення англійської мови.

Проте переоцінювати роль комп'ютера у процесі навчання не варто, адже жодна машина не може замінити людське спілкування, пояснення вчителя, треба пам'ятати, що головною функцією мови є навчити спілкуватися – комунікація, чого досягти за допомогою тільки комп'ютера не можливо. А той безмежний простір інформації, які учні отримують з Інтернету, теж не завжди можна інтерпретувати як великий плюс. З'являється нова функція вчителя – навчити орієнтуватися у цьому просторі інформації та вичленовувати з неї необхідне, важливе, головне. Саме тому використання комп'ютерних

технологій на уроках англійської мови повинно сполучатися з традиційними методами на всіх етапах навчання.

Література:

1. Асоянц П.Г., Чекаль Г.С., Сердюков П.І. та ін. Основи методики створення і застосування комп'ютерних програм у навчанні іноземної мови: Навчальний посібник. – К.: КДПІМ, 1993. – 108 с.
2. Конышева А.В. Современные методы обучения английскому языку. – Мн.: Тетра - Система, 2003. – 176 с.
3. Сердюков П.И. Методические аспекты компьютеризированного обучения иностранным языкам // Иноземні мови. – 1995. – №3-4. – С.54-57.
4. Скалій Л.І. Використання інформаційних технологій у формуванні професійної компетенції майбутнього вчителя іноземних мов // Иноземні мови. – 2003. – №4. – С.5-9.
5. Талапканич Т. Роль інноваційних технологій у сучасній системі освіти // www.nbuv.gov.ua

УДК 811.111

О.В. Артюхова

ЗНАЧЕННЯ ТА ВАРІАТИВНІСТЬ ІНТОНАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаття присвячена дослідженню поняття інтонації в комунікативному аспекті. Розглянуто питання функцій та елементів інтонації.

The article is devoted to the analysis of the phenomenon of intonation in the communicative aspect of a sentence.

The question of intonational functions and its ranking is researched.

Keywords: utterance, intonation, intonational pattern, intonational functions.

У зв'язку з активною глобалізацією комунікативних процесів, яка передбачає численні міжнародні контакти, нагальними стають дослідження аспектів просодичної організації висловлень, що є важливими формами міжособистісного спілкування.

Інтонація являє собою комплекс просодичних засобів, складну єдність таких компонентів як мелодія, фазовий і логічний наголос, ритм, тембр, темп, паузація. Умови навчання іноземної мови обмежують завдання навчання інтонації оволодінням її основними компонентами, а саме: мелодією, фазовим та логічним наголосом (останній має вирішальне значення для спілкування) і паузацією при нормальному темпі мовлення.

Метою навчання інтонації є формування:

1) рецептивних ритміко-інтонаційних навичок, або «інтонаційного слуху» в аудіюванні;

2) продуктивних ритміко-інтонаційних навичок (в говорінні та при читанні уголос).

Важливо зазначити, що процес навчання інтонації повинен передбачати нероздільне формування обох груп навичок. Проведені експерименти свідчать також, що значного поліпшення продукції інтонаційних моделей можна досягти лише за умови цілеспрямованого тренування в їх реценції. На відмінну від слухо-вимовних (артикуляційних) навичок, які є мовленнєвомоторними, інтонаційні навички — це мовленнєві навички: мовлення є ситуативним за своєю природою, тому й наша інтонація завжди залежить від мовленнєвої ситуації: з ким ми розмовляємо, де ми знаходимось, який комунікативний набір ми хочемо здійснити за допомогою інтонації. Насамперед це стосується таких компонентів інтонації як логічний наголос і мелодія. Обидва компоненти можуть змінити зміст висловлювання. Так, якщо у реченні «Єва — моя племінниця» логічний наголос падає на останнє слово, то співрозмовника цікавить, хто така Єва; якщо на другому — чия племінниця Єва, на першому — хто є племінницею. Наприклад:

Англійська мова.

- 1) Eva is my ↓ niece. 2) Eva is ↓ my niece. 3) ↓ Eva is my niece.

При навчанні інтонації треба враховувати психо-, соціо- та прагмакомунікативні змінні на темброві параметри висловлень, які є надійними показниками модального та ситуативного аспектів висловлень.

Разом з наголосом інтонація утворює просодичну систему мови.

Елементами інтонації є:

- 1) методика мовлення, що виявляється в послідовних підвищеннях і пониженнях голосу (тону);
- 2) ритм (чергування наголошених і ненаголошених, довгих і коротких складів);
- 3) фразовий і логічний наголос, що служать засобами вирішення окремих слів чи груп слів у фразі;
- 4) інтенсивність мови, тобто сила чи слабкість голосу, що пов'язані з підсиленням чи послабленням м'язового напруження мовних органів;
- 5) темп мови;
- 6) тембр голосу.

Вивчення інтонації у своєму розвитку пройшло декілька етапів. Тривалий час інтонація не мала стабільного місця в розділах лінгвістики, її відносили то до синтаксису, то до фонетики, то до інтонології. Сьогодні вивченням інтонації займається фонетика.

Функції інтонації:

- 1) структурно-організаційна;
- 2) комунікативна;
- 3) логічна;
- 4) емоційно-модальна.

Отже, слід визначити автономність явища інтонації та її безпосередній зв'язок із синтаксичною структурою мови.

Вправи на рецепцію інтонаційних моделей призначені для розвитку інтонаційного слуху студентів і мають такі ж види, як і вправи для розвитку фонематичного слуху:

- 1) Вправи на впізнавання;

- 2) Вправи на диференціацію;
- 3) Вправа на ідентифікацію;
- 4) Вправи на (ре)продукцію інтонаційних моделей.

За своїм характером це умовно-комунікативні рецептивно-репродуктивні вправи на імітацію, підстановку і трансформацію ЗМ, а також продуктивні вправи на самостійне вживання ІМ на рівні фрази та понад фразової єдності.

- 5) Вправи на імітацію;
- 6) Вправи на підстановку;
- 7) Вправи на трансформацію;
- 8) Вправи на самостійне вживання інтонаційної моделі (ІМ).

Проте, на відміну від вправ для розвитку фонематичного слуху, вони мають умовно-комунікативний характер, що слід відобразити у завданні до вправи.

Робота над інтонацією має продовжуватись при виконанні комунікативних вправ у говорінні, аудіюванні та читанні вголос, бо ІМ по-справжньому можна вжити (чи зрозуміти) лише у процесі спілкування в різноманітних мовленнєвих ситуаціях. Саме в цих умовах слід перевіряти, як добре студенти засвоїли відібрані ІМ іноземної мови.

Контроль та оцінка вимови здійснюється викладачем з урахуванням типів помилок у мовленні студентів. Необхідно розрізняти фонетичні та фонологічні помилки. Перші впливають на якість звучання, другі — на зміст. В неспеціалізованих навчальних закладах, де одним з основних принципів навчання вимови залишається принцип апроксимації, фонетичні помилки не беруться до уваги, тому що основна мета спілкування — розуміння — досягнута. Враховується наявність та кількість фонологічних помилок. Але все вищезгадане не стосується спеціалізованих закладів, в яких мета навчання іноземної мови наближається до мети мовного вузу — володіти іноземною мовою на рівні, наближеному до культурних носіїв мови. У цих випадках вимова студентів оцінюється і за фонетичними, і за фонологічними ознаками.

Література:

1. Комков И.Ф. Методика преподавания иностранных языков. – Минск: Выш.школа, 2009. – 352с.
2. Комунікативні методи та матеріали для викладання англійської мови//Перекл. та адаптація Л.В.Биркун. – Oxford: Oxford Univ.Press, 2008. – 48с.
3. Ніколаєва С.Ю. Практикум з методики тестування іншомовної лексичної компетенції (на матеріалі англійської мови). – К.:ІЗМН, 1996. – 312с.

УДК 378.22 – 057.212:378.14

A.V. Bulakh

ENTREPRENEURSHIP AS A NECESSARY COMPONENT OF FUNCTIONAL COMPETENCE IN THE EDUCATION OF A NEW TYPE OF A STUDENT OF VOCATIONAL SCHOOLS

The idea of development of new type of the expert is staticized, the modern approaches to the organization of business activity the perspective is also expressed view of development of enterprise activity. Enterprise activity in training is considered from positions the value - orientation paradigm directed on formation of positive motivation to educational and work on present stage of social development.

Актуалізується ідея розвитку нового типу фахівця, розкриваються сучасні підходи до організації підприємницької діяльності і виражає перспективний погляд на розвиток підприємницької активності учнів. Підприємницька активність у навчанні розглядається з позицій ціннісно-орієнтаційної парадигми, спрямованої на становлення позитивної мотивації до навчальної та трудової діяльності на сучасному етапі суспільного розвитку.

Due to social and economic reforms in Ukraine, new factors that require fundamental changes in approaches to teaching process vocational education. The political situation is such that during the

social formation of youth in Ukraine lost social orientation, reduced standard of living.

Today it is possible even to speak about special enterprise competence – as practical expression activity, methodological, communicative and other competences demanded in the modern world. Business becomes necessary a component of functional literacy.

Theoretical and methodological approaches and conceptual ideas for the development of business ability of graduates of vocational schools highlighted in the works I.D.Beha, D.O.Zakatnova, I.A.Zyazyuna, O.M.Ihnatovych, N.I.Lytvynovoyi, N. H.Nychkalo, P.S.Perepelytsi, N.A.Pobirchenko, V.V.Rybalky. Scientists say that a significant proportion of students proftehnichnyh insufficient level of institutions, reducing their competitiveness, and hence the willingness to acquire new competencies, social mobility and professional improvement. In vocational students learn from the best in terms of their academic training and social characteristics that require special psychological support that would be implemented in terms of updating the important social role of proftehnichnoyi education of individual merit and ability and willingness to formation realize their employment potential [1].

Modern life requires the ability to quickly orient youth in changing conditions. Increasing the level of general culture, forming young people in need of economic thinking of new educational technologies. The defining component of modern professional expert to analyze the socio-economic relations, the system of knowledge, abilities and skills. The market economy requires constant changes in power demand mobility, and the specific characteristics of entrepreneurship. One of the characteristic features of society is the educational level of the population: the higher it is, the higher the social status of society. The ultimate goal of education should now be preparing man to live and work in a world that is changing too fast; creating conditions for comprehensive human development, preparation of highly educated, professionally designed, intelligent person, capable to find its place in terms of the complex realities of life. Achieving this goal requires a fundamental revision of

philosophical and value indices of structural and organizational restructuring. The development of entrepreneurial mindset in students requires the implementation of vocational education content and new learning style called entrepreneurial approach to education (teaching). Thus, entrepreneurial approach in teaching due to the desire to reorient policies in education and training [2].

Today it is possible even to speak about special enterprise competence – as practical expression activity, methodological, communicative and other competences demanded in the modern world. Business becomes necessary a component of functional literacy.

The market economy dictates the new principles of activity. One of the major – creative approach to the solution of technical, innovative and organizational tasks. This principle was created as opposed to the reproductive, conservative approach which completely sputtered out in the last two-three decades. Today that business which flexibly reacts to changes of market conditions prospers, expanding a range of the offered goods and services. Therefore now before the majority of educational institutions there is a problem of formation of people with essentially other psychology: active, enterprising, ready to decision-making, upholding of the positions and the points of view bearing responsibility for results and consequences of the activity [3].

In modern business the success is defined by coordinated actions of many people. Therefore, undoubtedly, it is necessary to teach pupils to work in team, in collective. The system of the organization of collective activity assumes variety of forms of communication between different types of work, their alternation and fullness as the necessary contents.

Indispensable condition of efficiency of process of collective activity and the end results is accurate management.

Proceeding from problems of enterprise approach in training, creation of such sociocultural space in educational institution which would promote training of pupils for independent information assimilation of knowledge, development of all complex of self-control is necessary: the motivatsionno• potrebnostny sphere, a goal-

setting, self-checking and manifestation of creative activity of future businessman included in process of creation of own educational products as the subject and the co-author.

Thus, modern education is represented as formation of the person staticizing in himself the enterprise and creative beginning that the chance of finding of, the unique identity, spirituality and creative freedom gives it.

Today training of the businessman assumes formation of the identity of the new type conforming to requirements of the scientific organization of work, modern information technologies and technologies of the decision-making which is creatively carrying out reformative activity in the conditions which are quickly changing the social economic conditions [4].

Література :

1. Герасіна С.В. Психологічні умови формування готовності до трудової діяльності учнів професійно-технічних навчальних закладів : Дис... канд. наук: 19.00.07 – 2009

2. Концепция профильного обучения на старшей ступени общего образования [Электронный ресурс]. URL: <http://www.ed.gov.ru/ob-edu/noc/rub/groun/koncept.doc>.

3. Образование и бизнес: предпринимательский поход в обучении как фактор социальной адаптации молодежи. – Петрозаводск, 2006.

4. Панов Ю. И. Развитие предпринимательской активности современной молодежи в процессе обучения / Панов Ю.И. // Человек и образование – 2007. – № 4 (17). – С. 94-99

УДК 811.111

П. Г. Величко

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ САМООСВІТИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

У сучасному суспільстві необхідні активні, мобільні, вміючі планувати, організовувати, адекватно оцінювати свою діяльність, визначати власний шлях для досягнення мети молодій людині. Все це знаходить відображення в інтегрованій характеристиці якостей людини, які проявляються в потребах,

здатності до самостійної освітньої діяльності, налаштованої на досягнення особистісних та суспільних освітніх цілей, тобто в її компетентності самоосвіти. Виникає необхідність трансформації понять «самоосвіта», «самоосвітня діяльність» в межах компетентнісного підходу. У зв'язку з цим актуальним стає корегування сучасного освітнього процесу з метою розвитку компетентності самоосвіти студентів. Це відображають і протиріччя, які виникли в ході проведення аналізу науково-педагогічної літератури та даного дослідження:

1) між потребами та значимістю в житті студентів компетентності самоосвіти у зв'язку з необхідністю постійного поповнення знань, оволодіння досвідом їх накопичення та відсутністю вміння організовувати свою самоосвітню діяльність;

2) між необхідністю побудови процесу освіти з орієнтацією на формування компетентності самоосвіти молоді та недостатнім рівнем сформованості у викладача необхідних для цього знань та навичок;

3) між вимогами сучасного суспільства до підготовки компетентного в галузі самоосвіти студентів та відсутністю системності у підготовці студента до самоосвітньої діяльності, недостатньою для цього педагогічною забезпеченістю.

Як вказує дослідження, вирішенню даних протиріч допомагає реалізація розробленої та апробованої в процесі вивчення суспільствознавства формування компетентності самоосвіти студентів. Компетентність самоосвіти студента визначається рівнем засвоєння компетенції самоосвіти.

При цьому, компетенцію самоосвіти студента необхідно розуміти як сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (орієнтації, знання, вміння, навички, досвід діяльності), необхідних для свідомого здійснення та постійного вдосконалення самостійної освітньої діяльності. Компетентність самоосвіти є інтегрована характеристика якостей людини, які відображаються в потребах, спільній готовності та здатності до самостійної освітньої діяльності, спрямованої на досягнення особистісних або суспільно значимих освітніх цілей.

Педагогічна система формування компетентності самоосвіти студента є сукупність взаємопов'язаних, утворюючих цілісність елементів: мета, зміст, дидактичний процес, організаційні форми та засоби, необхідні для взаємодії вчителя з учнем, направлені на формування в молоді якостей особистості, забезпечуючих здійснення та вдосконалення самоосвітньої діяльності, враховуючи принципи, діагностичний інструментарій, що дозволяє на основі критеріїв компетентності самоосвіти визначити рівень її розвитку. Цей процес мотивує студента на самоосвітню діяльність, реалізує становлення суб'єктивної позиції студента в процесі формування компетентності самоосвіти; дозволяє за допомогою адекватних методів освіти управляти процесом формування компетентності самоосвіти студента. Оціночно-результативний комплекс склала діагностика рівня сформованості компетентності самоосвіти (КС). У цьому дослідженні оцінка рівня сформованості КС студента складалась з оцінок її компетентності:

- мотиваційно-особистісний, який відображає характеристики настрою на самоосвіту, усвідомлення особистістю необхідності самоосвіти, розвиток волі, активності, цілеспрямованості;

- когнітивний, актуальні сучасні знання про суспільство, з історії, спілкування;

- інформаційно-комунікативний, самостійна робота з інформацією, володіння різними джерелами, технологіями; вміння знайти та обробити інформацію;

- діяльнісний, володіння специфічними діями по відношенню до реальних об'єктів самоосвіти;

- управлінсько-регулятивний, забезпечення управління, планування власної діяльності.

Для дослідження показників компонентів КС використовувались методи анкетування та тестування студентів, педагогічного самоспостереження за ними, аналіз їх самостійної діяльності. Ці показники дозволяють викладачеві визначити слабкі компоненти у всієї групи, організувати індивідуальний вплив.

За такою системою формуються основні ідеї:

1. ідея переходу самостійної роботи студента на парі під керівництвом викладача в самоосвіті: розвиток відповідальності, ініціативи та активності студента;
2. системність, систематичність та поетапність формування компетентності самоосвіті;
3. спадковість: закріпленість та розвиток складових компетентності самоосвіті, базування на них;
4. пріоритет особистісного, проблемного підходу в процесі освіти.

У ході реалізації системи формування КС студентів та викладача відбувається за наступними пріоритетними вимогами:

- формування в студента цілеспрямованості на самостійну діяльність за такими прийомами:

- а) систематично надаючи приклади вирішального значення самоосвітньої компетентності на долю особистості;

- б) аргументація корисності самоосвіти в повсякденні;

- в) створення ситуацій успіхів студента;

- г) відповідальність студента за свою самоосвітню діяльність;

- використання спеціальних задач для формування окремих компонентів компетентності самоосвіті;

- підготовка студента як суб'єкта освітнього процесу, здатного самостійно діяти;

- використання в навчальному процесі інтеграції урочної та позаурочної самостійної роботи студентів.

При вивченні суспільствознавства навчальна задача є центральною формою реалізації змісту навчального матеріалу. Вона включає в себе компоненти інформаційної і комунікативної діяльності, пізнання світу, сприяє підвищенню рівня сформованості КС в процесі вивчення суспільства, історії. Зупинимось на їх характеристичі:

1. Формування вмінь самостійно усвідомлювати навчальний матеріал, аналізувати його, встановлювати зв'язки.
2. Для набуття досвіду самостійного рішення проблеми, прогнозування, доказів з'являється здатність знаходити

шляхи вирішення проблеми.

3. Задля успішного формування у студента складових КС необхідно вчити їх самостійно реалізовувати усі процеси пізнання.
4. Вивчення та усвідомлення суспільствознавства, історії повинно мати практичну направленість, вміння використовувати знання в миттєвих ситуаціях.
5. Формування в студента вміння самостійно скласти задачу, що розвиває логічне мислення.
6. Формування КС стане результативнішим при наявності задач з різними умовами.

Крім того, є умови відбору змісту навчального матеріалу з орієнтацією на формування КС:

1. Наявність матеріалу, за допомогою якого формуються різні методи: спостереження, порівняння, аналіз, синтез, систематизація, моделювання.
2. Варіативність. Самостійний вибір студентом особисто значущої проблеми.
3. Орієнтація на засвоєння студентами знань, умінь, навичок, способів діяльності, які пов'язані з вирішенням практичних дослідницьких проблем.
4. Зв'язок з потребами студента, його можливостями, інтересами досвідом.

Як показує дослідження, за таких умов відбувається перетворення КС з мети в набуті особисті якості студента.

У цілому, реалізацію системи формування КС бажано здійснювати за такими етапами:

1 етап: Викладач на парах, власним прикладом показує студентам вміння управляти своєю діяльністю.

2 етап: Викладач організує діяльність, спрямовану на усвідомлення сенсу самоосвітньої діяльності.

3 етап: Викладач намагається виконувати роль консультанта - переводить діяльність студента на самостійну позаурочну діяльність.

4 етап: Процес освіти орієнтований на проектування навчальних ситуацій, у яких діє сам студент.

У результаті інтеграції урочної та позаурочної освітньої діяльності в студента відбувається становлення самоосвітньої компетентності.

Таким чином, формування компетентності самоосвіти студентів не пов'язується з поодинокими спеціальними методами, а визначається всією направленістю освіти.

Література:

1. Андреева Г.М. Социальная психология. М.: Аспект, 1999. - 375 с.
2. Сартан Г.Н. Тренінг самостійності дитини. К.: 2000 (Серія «Практична психологія»).
3. Соціальна психологія. Хрестоматія. Уч. Пос. К.: 2003. - 438 с.

УДК: 811.111

О.М. Гавриленко

Науковий керівник: канд.філол.наук, доцент

К.В. Тішечкіна

LABOUR MARKET AND TRADE UNIONS

У статті наводиться докладний аналіз структури ринку праці, розкриваються проблеми його функціонування. Надається увага діяльності центрів зайнятості, а також аналізуються переваги участі в профспілках.

Ключові слова: ринок праці, інфраструктура, профспілка, дискримінація, заробітна плата.

This paper gives a detailed analysis of labour market structures, formulates main problems of its functioning. Attention is drawn to the activities of employment services, as well as it is analyzed advantages of participation in trade unions.

Key words: labour market, infrastructure, trade union, discrimination, wages.

Workers are more than abstract factors of production. Workers are people who need a good job and a worthy salary so they could not only buy the things necessary to them, but also maintain families. However, workers are not callous machines, therefore they are interested in both quantity and quality of work they are performing.

As a whole, the market looks like the chaotic crowd of sellers and buyers. It seems almost a miracle that food is produced in suitable amounts, gets transported to the right place, and arrives in a palatable form at the dinner table. However, the stare on economy of any city or the state convinces us that the market system is not a chaos, but economic order. The own internal logic is inherent in this system. This system works!

The labour market gives a workplace to the worker and labour to the employer. The labour market regulates a salary, working conditions, medical attendance privileges and other details important for workers.

Market is the mechanism by which buyers and sellers interact with each other, defining prices and exchanging goods and services [1].

Can be distinguished the following types of markets according to the objects of exchange:

- ☐ ☐ The market of goods (commodity market) and services;
- ☐ The market the means of production (to which the labor market refers);
- ☐ ☐ The financial market;
- ☐ Intellectual property market.

Infrastructure is a complex of structures that operate the basic social or economic mechanisms [2].

Market infrastructure is a set of institutions, organizations, government and commercial enterprises and services that ensure the normal operation of commercial, financial and other markets.

For example, infrastructure of the commodity market includes retail and wholesale trade, retail chain (stores and other enterprises) with the primary purpose to provide process of buying and selling goods uninterruptedly.

The commodity market infrastructure consists of the special public authorities, such as the state contract system, the Antimonopoly Committee, the price control inspection and others.

The labour market can be considered from two sides. From the one side, as the system of public relations connected with hiring in employment spheres, where buyers, i.e. employers, and sellers of work (hired workers) co-operate. From the other side, as the mechanism that synchronizes the price and working conditions between workers and employers and regulating supply and demand.

As an every commodity market, the labor market depends on supply and demand. In this case, demand takes the form of the need in taking up free posts, and the supply is the presence of unemployed labor force or desire to change a workplace. Supply and demand are implemented in the competition between workers in the occupation of a position, as well as between employers to attract the necessary labor force as on the quantitative and qualitative composition [3].

Infrastructure of the labor market — is a set of various institutes and organisations that serve the labour market and provide its functioning, namely:

- ☐ Pension system;
- ☐ Employment services (state and commercial);
- ☐ Personnel services of the enterprises (HR departments);
- ☐ Labour unions;
- ☐ Associations of employers.

Both state and commercial placement services perform labour market adjustment, promotes hiring, preparation and retraining of staff, supports the unemployed.

Local organizations of employment service works directly with citizens and perform such private functions as registration of unemployed, searching for search for available vacancies, employment, identification of relevant professions, retraining and the choice of courses and training programs.

In addition, these services pay much attention to disadvantaged groups and provide special measures for vocational rehabilitation of disabled persons, adaptation of the military in

civilian environment, promote small business development, employment of teenagers, the organization of vocational counseling for various groups, including schoolchildren. Moreover, these organisations participate in solving regional problems of the labour market, such as the migration of workers abroad, part-time work, employment of persons released from prison, and others [4].

Trade union is the voluntary non-profitable public organisation uniting the citizens, connected by common interests in their professional (labour) activity [5].

Trade unions possess considerable market force and sometimes act as monopolists in the labour market. They carry on negotiations with owners of the enterprises during the conclusion labour contracts in which it is underlined who can occupy certain workplaces, how much should salary be and what conditions should provide the enterprise owner. In addition, trade unions raise such questions as the sizes of pensions, medical privileges and working hours. Besides, trade unions try to conclude the collective labour contract with favorable conditions for workers and even can make the decision to start the strike, i.e. the full termination of labour deliveries.

Trade unions acquire the market power to give permission for the formation of monopoly working conditions in a particular company or even industry. Using this monopoly, they force companies to provide such wages, compensation and working conditions, which are significantly higher than the competitive level.

For example, in the USA, a plumber who not consists in the trade union receives \$ 15 per hour, but a member of the organization can receive \$ 25 per hour if arranged in a large construction company that is required to sign a collective agreement. This way, trade unions restrict demand of companies for work, where wage rates are set above the equilibrium level [1].

Conclusions. In economics labour market is defined as the mechanism that helps buyers and sellers co-operate with each other. Moreover, the labour market forms prices for the goods and services, changes average rates of a salary and defines working conditions. Empirical researches show that trade unions raise salary rates for

their residents compared to non-members so it leads to occurrence of discrimination.

Література:

1. Paul A. Samuelson Economics/Samuelson Paul A., Nordhaus William D. — Moscow, 2012.
2. Борисов А.Б. Великий економічний словник / А.Б. Борисов. - М., 2003.
3. Горелов Н.А. Економіка праці / Н. А. Горелов. - СПб., 2007.
4. Фофанова Н. Активні форми захисту населення від безробіття / Н. Фофанова, Л. Грушевська, - М., 2007.
5. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 р. №1045-XIV, зі змінами та доповненнями.

УДК: 811.111

А. Гайченко

Науковий керівник: канд.пед.наук, доц. С.Г. Заскалета

GROWING HYDROPONIC TOMATOES

Everyone loves to grow tomatoes in their summer garden, but by growing hydroponic tomatoes, you can enjoy these popular fruits year round.

Tomatoes are probably the most popular hydroponic vegetable, and are usually very successful. Hydroponic tomatoes can ripen as much as 8 weeks earlier and produce more fruit than soil-planted plants.

There are 3 hydroponic growing systems suitable for the hydroponic growing of tomato plants: the ebb-and-flow method, Nutrient Film Technique (NFT), Drip Irrigation.

There are two systems for handling the nutrient solution, an “open” system in which sufficient nutrient solution is applied to the rooting medium necessary to keep it moist with minimal or little runoff, and for the “closed” system, the nutrient solution delivered to the rooting medium is in excess and is recovered for reuse.

Ebb-and-Flow (Flood-and-Drain)

Sometimes referred to as flood-and-drain, a water-tight growing bed, containing either clean gravel or coarse sand as the rooting medium, is periodically flooded for a short period (5 to 10 minutes) with a nutrient solution pumped from a supply tank. By placing the nutrient solution supply tank below the growing bed, the nutrient solution can drain back by gravity. This hydroponic growing system is little used today other than for hobby-type systems. The method is inefficient in its use of water and plant nutrient reagents. Root disease occurrence and nutrient element insufficiencies can occur with repeated use of the nutrient solution. Being a “closed” system, the re-circulated nutrient solution will require reconstitution, filtering, and sterilization. Within the growing period, the nutrient solution may require replacement. The rooting medium will require washing to remove root debris and accumulated precipitates as well as sterilization before reuse

Nutrient Film Technique (NFT)

A germination cube containing a tomato seedling is set in a sloping trough of flowing nutrient solution. The trough can be made of framed material or consist of a plastic sheet that is pulled up over the cube, enclosing it in a pyramid-shaped trough. The slope of the trough and the rate of nutrient solution flow down the trough will affect each plant differently depending on its position in the trough (at the head or base). As roots fill the trough, the flow of nutrient solution down the sloping trough becomes restricted, either the nutrient solution flows over the top of the root mass or down its sides. The center of the root mass can become anaerobic with roots beginning to die from lack of sufficient oxygen. Disease and nutritional problems can easily occur. Being a “closed” system, the re-circulated nutrient solution will require reconstitution, filtering, and sterilization. Within the growing period, the nutrient solution may require replacement. The NFT method is inefficient in its use of water and nutrient element reagents.

Although still used by some for growing tomatoes, the NFT method is not suitable for use with long-term crops that will fill the trough with roots, resulting in the potential for a crop loss due to

30

“root death,” lack of oxygen, and the potential for root disease occurrence.

Drip Irrigation

Today, this is the method used for growing tomato plants hydroponically. A seedling is placed in either perlite in bags or buckets, or a rooted seedling in a rockwool block is set on a rockwool or coconut coir slab. Currently, rockwool is the preferred rooting medium for this method for the hydroponic growing of tomato.

A nutrient solution is delivered at the base of the plant with sufficient volume so that there is some solution flow out the base of the bag, bucket, or slab that requires disposal, but is not recovered for reuse, therefore being an “open” system. The management of the growing system in terms of nutrient solution composition, frequency and amount delivered to the plant is based on environmental factors, such as air temperature and light conditions as well as stage of plant growth.

That portion of the nutrient solution retained in the rooting media is periodically monitored for its electrical conductivity (EC), and when the EC reaches a certain level, the retained solution is removed by leaching with water applied through the drip irrigation system. An environmentally acceptable means of disposal of the leach effluent maybe required.

Nutrient Solution Elemental Composition

The 13 mineral elements required by plants, the major elements being nitrogen (N), phosphorus (P), potassium (K), calcium (Ca), magnesium (Mg), and sulfur (S), and the micronutrients being boron (B), chlorine (Cl), copper (Cu), iron (Fe), manganese (Mn), molybdenum (Mo), and zinc (Zn), must be in their proper concentration and ratio in a nutrient solution formulation. The quality of the water used to irrigate and make a nutrient solution should be determined before use, and if found containing undesirable constituents, be either treated to remove them, or another water source found. Some water sources may contain an essential element or elements, such as calcium (Ca) and magnesium (Mg) that can reduce the reagent requirements when formulating a nutrient solution.

Reagents selected to formulate a nutrient solution should be relatively free of unwanted constituents.

Nutrient Solution Use Factors

Maintaining the nutrient element status of the tomato plant in order to keep it productive over an extended period of time is the challenge. The initial composition of the nutrient solution, its frequency of delivery and volume applied with each irrigation, will affect the nutrient element status of the tomato plant. Adjust-ments in the nutrient solution composition and delivery schedule may be required with the changing status of the plant and due to changed environmental conditions. A sample of effluent from the rooting medium with each nutrient solution irrigation may be collected for pH and element content determination so that adjustments can be made in the applied nutrient solution to correct insufficiencies and to minimize the accumulation of nutrient elements in the rooting medium. For “closed” systems, the re-circulated nutrient solution requires reconstitution, filtering and sterilization before reuse.

If you choose to grow tomatoes in your hydroponic system, chances are you’ll have a good crop and get excellent results.

Література:

- 1.<http://tomatodiseasehelp.com/drip-irrigation>
- 2.<http://en.wikipedia.org/wiki/Hydroponics>
- 3.<http://www.gardenguides.com/86671-grow-tomatoes-drip-irrigation.html>
- 4.<http://allaboutgrowingtomatoes.blogspot.com/p/hydroponics-tips.html>

ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Авторами розглянуто тестування як один із найбільш ефективних методів перевірки знань, типи тестів, їх функції.

Ключові слова: тести, метод оцінювання, контроль знань.

Authors considered testing as one of the most effective methods of assessment and reviewed types of tests and their functions.

Keywords: tests, methods of assessment, academic performance rating

Відповідно до запитів сьогодення одним із актуальних питань сучасної системи вищої освіти України є володіння іноземними мовами фахівцями різних галузей економіки. Впровадження нових методів оцінювання рівня знань студентів (майбутніх спеціалістів) потребує розгляду. Одним із найбільш ефективних методів перевірки знань, умінь та навичок є тестування, що має істотні переваги над традиційною оцінкою і контролем знань, оскільки дозволяє скоротити час на одержання достовірних підсумків контролю. Тести - об'єктивне вимірювання результатів навчання, адже орієнтовані не на суб'єктивну думку викладача, а на об'єктивні критерії. Виняткова перевага тестового контролю в навчанні пов'язана передусім із диференціацією студентів за рівнями підготовки і розширенням можливостей індивідуалізації навчання, особливо за умов адаптивного комп'ютерного тестування.

Питаннями теорії тестології та педагогічної кваліметрії, тестового контролю, діагностики функціонування педагогічних систем займалися вчені В. Аванесов, А. Анастазі, В. Євдокимов, Н. Єфремова, К. Інкегамп, Д. Кеттел, Г. Ковальова, Є. Михайличев, Ю. Нейман, Дж. Равен, О. Татур, В. Хлебніков, М.

Челишкова, О. Шмельов та ін.; стандартизації та моніторингу вищої освіти, пов'язані з діагностикою якості підготовки В. Андрєєв, В. Кальней, О. Майоров, Г. Селевко, Ю. Татур, С. Шишов тощо.

Визначною подією кінця 40-х рр. XX ст. для розвитку теорії і практики вимірів в освіті стало створення в 1947 р. в США Служби освітнього тестування - Educational Testing Service (ETS). Сьогодні ця організація має представництва практично в усіх країнах світу. З числа тестів, створених ETS, найбільшу популярність у зв'язку з розширенням програм міжнародного обміну в навчанні набув TOEFL, що виявляє рівні володіння різними видами мовленнєвої діяльності для навчання в англomовних країнах.

Зараз розроблюються напрями досліджень, націлені на розширення можливостей педагогічних вимірів, розробку інноваційних вимірників і підвищення якості тестів. До їх числа відноситься створення нових моделей педагогічного виміру, інноваційних форм тестових завдань для перевірки творчих і практично зорієнтованих аспектів підготовленості учнів, методів калібрування тестових завдань і методик комп'ютерного моделювання тестів, що забезпечують плановану точність вимірів.

Вчений-методист А. Дейвіс розробив типологію тестів. За принципом призначення він розрізняє наступні типи тестів:

- тести досягнень (achievement tests)
- тести володіння мовою (proficiency tests)
- тести схильності до мови (aptitude tests)
- діагностичні тести (diagnostic tests) [3].

Тести досягнень орієнтовані виключно на перевірку засвоєння засвоєного матеріалу і виявляють ступінь навченості студентів. На думку вчених, ці тести є більш об'єктивним показником, ніж оцінка. З їх допомогою перевіряється володіння мовою на рівні засобів спілкування (лексика, граматики, фонетика), діяльності спілкування (аудіювання, говоріння, читання, письмо).

Від формулювання тестового завдання та його змісту багато в чому залежить успіх (неуспіх) процедури тестування. У методиці для перевірки рівня володіння мовою найбільше поширення одержали наступні типи завдань:

- вибір правильної відповіді з числа запропонованих варіантів (multiple choice);
- перехресний вибір (matching technique). При виконанні завдання слід підібрати пару, що співвідноситься за змістом зі словом (словосполученням) у лівій частині;
- вибір з двох можливих (true/false technique). У тесті подано два твердження (питання), одне із яких правильне. Такі завдання використовують для перевірки розуміння;
- тест відновлення (close test). У зв'язному тексті пропущено кожне 7-е - 10-е слово, яке повинно бути відновлено при читанні тексту. Якщо метою тексту є контроль розуміння тексту, то орфографічні помилки при цьому не враховуються. При обсязі тексту 1,5 - 2 сторінки в завданні повинно бути не менше 50 пропусків;
- тест перемішування. Частини речення надані в довільній послідовності. Потрібно відновити правильну послідовність, користуючись нумерацією абзаців. Текст подається друкованому вигляді.

Наступний тип тестів - *тести володіння мовою* - будуються без урахування особливостей змісту певного мовного курсу, але з урахуванням того, що студенти навчаються іноземної мови індивідуально. Це можливо при перегляді фільмів і програм іноземною мовою, он-лайн спілкування з носіями мови тощо.

Тести схильності до мови використовуються з метою диференціації навчання студентів. За допомогою *діагностичних тестів* розкриваються проблеми в навчанні, на основі чого пропонуються профілактичні заходи для тієї чи іншої групи студентів.

Розглядаючи функції тестів, методист А. Кнапп-Потхофф виділяє такі види функцій:

1. Діагностика. Діагностична функція полягає в тому, що тести не тільки показують, наскільки засвоєний навчальний матеріал, але і який характер прогалин у засвоєнні.

2. Прогнозування. Тести дають інформацію для прогнозування успішності навчання, яка може служити основою для розподілу студентів по групах, які займаються за різними програмами.

3. Управління навчальним процесом. Тести дозволяють здійснювати необхідний для викладача та студентів зворотний зв'язок, який забезпечує управління навчальним процесом і сприяє ефективності навчання.

4. Стимулювання мотивації навчання та атестація. Періодичні проміжні тести допомагають виявляти успішність процесу навчання, закономірно виявляти схильності студентів і на основі цього пробуджувати у них інтерес до вивчення іноземної мови [4].

Стрімкий розвиток інформаційних технологій у поєднанні з новими програмно-педагогічними засобами дозволяє перейти до створення і практичного застосування сучасних систем адаптивного навчання і електронних тестуючих систем. Електронне тестування на основі комп'ютерних засобів навчання стає природним компонентом педагогічної діяльності з практичним застосуванням інформаційних технологій. Комп'ютерний контроль знань в останні десятиліття активно впроваджується в систему вищої освіти.

Висновок. Добре продумані і реалізовані елементи контролю знань студентів (тестові питання, завдання і відповіді на них) дозволяють розвивати індивідуальну компоненту освіти, спрямовану на вдосконалення процесів навчання, коригування змісту навчальних дисциплін і, нарешті, на формування висококваліфікованих фахівців.

Література:

1. Євдокимов В.І. Технології зовнішнього стандартизованого тестування / В.І.Євдокимов // Педагогічні технології. – Харків : Колегіум, 2006. – 224 с.

2. Колгатін О.Г. Автоматизована педагогічна діагностика і точність вимірювання / О.Г. Колгатін // Вісник «Тестування і моніторинг в освіті». – 2006. - № 10-11. – С. 29-33.

3. Devies A. The construction of language tests / A. Devies // The Edinburgh Course in Applied Linguistics 4: Testing and Experimental Methods. - London, 1977.

4. Knapp-Potthoff A. Interweaving Two Discourses –The Difficult Task of the Non-professional Interpreter / A.Knapp-Potthoff, K. Knapp // House J. and Blum-Kulka S. (Eds.) Interlingual and Intercultural Communication. – Tübingen: Gunter Narr, 1986. – P.151-168

УДК: 821.111:81'38

К. Дрондель

Науковий керівник: канд.пед.наук, доц О. Є. Дем'яненко

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЕТИЧНОГО СТИЛЮ РОБЕРТА БЕРНСА (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕЗІЇ «A MAN'S A MAN FOR A'THAT»)

У статті проаналізовано характерні стилістичні особливості поезії Р. Бернса на прикладі вірша «A Man's A Man For A'That». Виявлено ознаки стилістичної структури поезії, розглянуто її тематичну своєрідність.

The article analyzes the characteristic stylistic features of R. Burn's poetry (based on the poem «A Man's A Man For A'That»). The signs of stylistic structure of this poetry, its content originality are described.

Історія літератури знає мало імен, оточених такою глибокою пошаною і любов'ю співвітчизників, як ім'я ушавленого шотландського поета Роберта Бернса. Слава прийшла до нього зразу ж після виходу з друку його першого збірника під скромною назвою «Вірші Роберта Бернса, переважно на шотландському діалекті», в якому оспівувалось життя шотландського фермера-хлібороба, краса рідної природи,

героїчне минуле Шотландії, засуджувалась пиха тогочасних пануючих класів. Сина селянина все життя цікавили людська сутність, поняття про мораль і людські чесноти. Поетичним творам Бернса властиві надзвичайна свіжість образів, влучність епітетів і порівнянь, лаконізм, динамічність, багатство мови [1; 2].

Метою нашої статті є висвітлення основних стилістичних особливостей поезії «A Man's A Man For A' That».

В оригіналі заголовок твору Р.Бернса, що є також його рефреном, звучить «A man's a man for a'that», що перекладається як «Чесна бідність» або «Людина завжди є людина». Така назва є відповіддю на безліч питань: чому людина бідна, що допоможе їй вирватися з убогості, як зберегти чистоту в душі, маючи можливість збагатитися, тощо. Р. Бернс у вірші призиває не соромитися своєї бідності, бо людина, яка залежить від грошей, багатства, не може бути оцінена як людина розумна. Розум – це найперше й найважливіше багатство людини, що неможливо купити; це гордість і багатого, і бідного.

Вірш «A Man's A Man For A' That» написано на мотив народної пісні, тому його серйозний текст сполучається із шотландською веселістю, але на відміну від народних пісень цей вірш Бернса має чіткий сюжет і динамічність. Традиційна строфа народних пісень чотирирядковий та восьмирядковий вірш з рефреном, цей твір є восьмирядковим віршем з рефреном «For a' that, an' a' that», що повторюється. Рефрен підкреслює основну думку пісні, він відрізняється від загальної будови пісні ритмом та структурою, завдяки чому легко сприймається провідна думка. У творі також багато звукових синкоп (випадіння певного звука): an', a', e'er, o'; повторів і рефренів. Музичний та словесний ритми вірша взаємозбагачують і доповнюють один одного. Неодмінною особливістю цього вірша Бернса залишається легкість, граціозність, динамічність.

Поет, щоб підсилити значущість своєї думки, щоб строфи поезії звучали рішуче, але із певним хвилюванням, на фонетичному рівні використовує алітерацію /h/ – that hings his head; tho' hundreds worship at his word; /s/ – The coward slave-we

pass him by; Ye see yon birkie, ca'd a lord, Wha struts, an' stares.
Асонанс літер /o/ – honest Poverty; fools - looks soon; lord - word;
/i/ – hings his, their silks; their tinsel; ribband; independent mind;
their dignities; prince – вказує на обуреність поета на світ, який
ставить ставку на багатство, а не на людину та її душу.

У поезії «A Man's A Man For A' That» перехресне
римування (cross ab,ab):

What though on hamely fare we dine,
Wear hoddin grey, an' a that;
Gie fools their silks, and knaves their wine;
A Man's a Man for a' that.

Поезія Бернса збагатила англійську літературу новими
крилатими, можна навіть сказати пророчими висловами, у
досліджуваному вірші виявлено такі: «The rank is but the guinea's
stamp, The Man's the gowd for a' that» – «Багатство – Штмп на
золотому, А золото — Ми самі!»; «Their tinsel show, an' a' that» –
«Судить не по блиску». Можемо провести аналогію зі всім
відомим крилатим висловом «Не все те золото, що блищить».
«The honest man, tho' e'er sae poor, Is king o' men for a' that» – «Хто
чесним харчується трудом, тих я називаю знаттю»; «Their
dignities an' a' that; The pith o' sense, an' pride o' worth,

Are higher rank than a' that» – «Настане день і час проб'є,
коли розум і честь по всій землі буде на першому місці».

Р. Бернс, використовуючи у поезії повторення (repetition)
«For a' that, an' a' that» надає експресивності художньому тексту,
де лексичне повторення виконує наростаючу функцію для
підкреслення висловлюваного, наростання емоційного впливу на
читача. Поет з іронією акцентує увагу на лексичному повторенні
«an' a' that», щоб читач зрозумів, що головне багатство людини –
це, насамперед, чесність, а скільки б ти не мав майна, воно ніщо.

Увесь вірш побудований на антитезі «багаті – бідні»:
hamely fare - wine / черстві шматки - булки; hoddin grey - silks /
вдягаємось убого – шовки. Поет протиставляє справжню гідність
людей праці уявним заслугам вельмож і багатіїв. Кожним
рядком свого твору Роберт Бернс стверджує безперечну
моральну вищість бідняка над багатими неробами, оспівує його

особисту гідність, доброту, людяність. Не випадково сама лексема «Poverty» написана з великої літери. Поет висміює людей, які соромляться своє бідності і, будучи заможними, із високим статусом, принизливо дивляться на бідноту. Акцентує увагу на несумісних і висміюваних простим народом явищах: «Gie fools their silks, and knaves their wine».

На лексичному рівні у поезії використовується багато слів із негативною конотацією, а використання просторічної лексики fools, knaves відносно багатіїв підкреслює просвітницькі погляди поета. Простежується навіть сленг: birkie – вискочень, coof – дурень, struts – самовдоволення. Вірш характеризується широким використанням метафор: Man's the gowd, pith o' sense; епітетів: toils obscure, independent mind, honest man, coward slave, the guinea's stamp.

Варто зауважити, що у фінальній частині твору характерологічний контекст співвідноситься з універсальними категоріями, що відображають загальнолюдські поняття Poverty, Sense, Worth, які персоніфікуються за допомогою капіталізації. Поет має надію, що з часом, кожне із зазначених понять буде цінуватись людьми і сприйматись належно. У поезії речення з'єднанні переважно сполучниками підрядності (Then let us pray that home it may, (As home it will for a'that,) That Sense and Worth, o'er a' the earth), які допомагають збагнути причину виникнення того чи іншого явища.

Отже, проаналізувавши поезію Р. Бернса «A Man's A Man For A' That», можна зробити висновок, що його творчість – своєрідне явище в історії англійської літератури. Поет писав глибоко реалістичні, демократичні твори, в яких уславлював могутні перетворюючі сили рідного народу, відстоював його право на свободу й незалежність. Щоб його поезія була дійсно реалістичною, переконливою, поет використовує різноманітні художні засоби, яскраво вираженими, як правило, є епітети, метафори, антитези. Ритмомелодика дозволяє читачеві поринути у суть поезії, адже вона легка для читання і сприйняття. Невдоволення і розчарування у світі, його несправедливому устрою поет передає за допомогою іронії. При поєднанні всіх

цих стилістичних засобів поезія Р. Бернса є самобутньою і оригінальною.

Література:

1. Аникст А.А. История английской литературы. / А.А. Аникст. – М.: УЧПЕДГИЗ, 1965. – 474с.
2. Нечипорук О.Д. Великий поет Шотландії. / О.Д. Нечипорук. – К.: Знання, 1973. – 43 с.
3. Єфімов Л.П., Ясінецька О.А. Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз. /Л.П. Єфімов, О.А. Ясінецька. – Вінниця: Нова Книга, 2011. – 240 с.
4. Кухаренко В.А. Практикум зі стилістики англійської мови. / – Вінниця: Нова Книга, 2000. – 160 с.

УДК 371.134:63(491)

S. Zaskaleta
K. Matveyeva

THE MAIN TRENDS OF PROFESSIONAL TRAINING OF SPECIALISTS FOR AGRARIAN INDUSTRY IN WESTERN EUROPEAN COUNTRIES

В статті розглядаються спільні тенденції професійної підготовки фахівців аграрної галузі в країнах Західної Європи. Визначено її основні тенденції. Порівняльний аналіз різних джерел дозволяє виявити як загальні для країн Західної Європи тенденції професійної підготовки фахівців аграрної галузі, так і їх специфічні прояви. Визначаючи тенденції професійної підготовки фахівців аграрної галузі, автор розглядає соціально-економічні передумови її розвитку.

Ключові слова: професійна підготовка, порівняльний аналіз, загальні тенденції, аграрна галузь.

The main trends of professional training of specialists for agrarian industry in Western European countries are analyzed. General trends of the latter are defined. Comparative analysis of different sources helps to define general and specific trends for Western European countries. Defining the tendencies of professional

training of specialists for agrarian industry the author takes in to account social and economic factors of its development.

Kew words: professional training, comparative analysis, general trends.

Implementing the professional training of specialists for agrarian industry is on the agenda in the strategic plans of social and economic development of Western Europe. Research experience of Western European countries which are members of the European Union and its adaptation to national conditions allow to offer its own model of professional training of specialists for agrarian industry in the nearest future, which will take into account the realities of social and economic processes and solve tasks aimed at increasing the competitiveness of the agricultural sector professionals and overcoming the economic and food crisis that swept the world.

The Ukrainian scientists mention the necessity of appropriate changes in the professional training of specialists for agrarian industry, focusing on the following issues: reforming of higher education (V. Andruschenko) [1], professional training (M.Yevtuh, O. Serdyuk) [2], creating a model based on the theory of educational innovation (O.Matviyenko) [3], lifelong learning (M. Stepko, B. Klymenko, L.Tovazhnyanskyy) [4].

A significant contribution to the development of professional training of specialists for agrarian industry belongs to Western European countries, as these countries have made significant progress in economic development due to high quality professional training of specialists for agrarian industry.

Implementing the professional training of specialists for agrarian industry is on the agenda in the strategic plans of social and economic development of Western Europe. The experience of Western European countries in this field and its adaptation to national conditions allow to offer own model of professional training of specialists for agrarian industry in the nearest future.

A significant contribution to the development of professional training of agrarian branch belongs to scientiests of Western European countries.

German experience shows that the country has built an effective four-level system of professional training of the agrarian sector. The typical feature of professional education in Germany is duality training.

The features of the German system of professional training in agricultural sector are:

- The concentration and integration of educational resources;
- Development of training programs in English;
- The existence of flexible tuition and encourage talented young people to teaching and learning and research activities;
- A close relationship with the practice of the learning process;
- Cooperation of universities with international corporations and foreign research institutes;
- Providing the distance learning;
- Providing expanded educational services for farmers. They are enclosed in providing agricultural knowledge and information tools for decision-making for business and life. Enhanced services focused on specific situations requiring impartiality, neutrality and independence from the interests of external parties. The main suppliers of advanced services are official service, extended service for federal states (lander), for private sector (individuals, partnerships, companies).

Analysis of dual system of agricultural education in Germany suggests that the organization of professional training helps to reduce the term of training for bachelors, raising the level of their practical training, formation and development of their competencies, which improves efficiency of further profession activity.

Analysis of the problem of professional training of specialists for agrarian branch in France shows that the country has a national approach to professional training of specialists of agrarian branch, which proves the importance of its role in economic and social progress as an objective pattern.

Modern French system of professional training of specialists of agrarian branch meets the requirements of social needs of economic development, technology and agriculture.

One of the features of professional training of specialists for agrarian branch in the country is focusing on practical training. The combination of the scientific basis with the quality training, which is closely connected with agricultural production, allows graduates of higher agricultural schools and institutions to realize it in its academic and professional career.

The effectiveness of the system of professional training of specialists is provided by the development of the following trends:

- modern response to market demand and production;
- advantages in curriculum are given to subjects of science, economic and social units;
- development of innovative forms in the system of continuous education for adults.

These trends are specific for professional training of specialists for agrarian branch in France.

The general trends in the development of higher education in France are democratization, individualization, the variety of education, pluralism of educational approaches, educational internationalization process integration in the global educational community, usage of IT technologies in the educational process.

Professional training of specialists of agricultural sector in Holland is represented by a number of higher agricultural institutions (top level) as well as regional centers of agricultural vocational training (middle and higher level). Most students of agricultural education institutions choose one of the schemes: short, medium or long-term period of study. Others get under the scheme which works on the environment, as well as training courses in comprehensive universities. Each diploma implies receiving five certificates, which consist of two or three modules, divided into five priority subjects. The proposed education and training is carried out by both public and private institutions. Vocational training in agriculture is very popular and it offers centers that are under the management of an autonomous organization formed by representatives of employers' organizations. Special determined departments also delegate representatives from trade unions and local administration. The fund of preparation of

workers in the agricultural sector covers the cost of the courses; the employer performs payment of salaries for running the courses.

The system of professional training of specialists for agrarian industry is represented by Wageningen Agricultural University. Wageningen Agricultural University offers a scientific academic background in agriculture, available for 4 - 5 years. It includes specialized university department of organic agriculture. Professional training of specialists for agricultural sector includes conducting research for organic farming.

An important part of professional training of specialists for agrarian industry in the country is environmental education. Environmental education in the Netherlands starts at the stage of secondary education (agricultural / professional education –16 year-olds). Higher education includes an alternative education (from 18 year-olds).

Basic principles of the environmental education are:

- full-time education (BD agriculture, BD gardening, BD fruit production);
- interaction between students and teachers from different schools, courses and international activities;
- development of biodynamic agriculture.

High School for agricultural vocational education provide:

- standard education to the level engineer;
- courses for environmental education and organic farming;
- fully engaged in study and work probationary period, consultancy / research / training on a contract basis.

Defining the optimal ways to solve the problem of professional training of specialists for agrarian industry we consider that it is necessary:

- to support the subsystem of generation of knowledge (institutions of agrarian education) with the aim of increasing the quantity of scientific research and work;
- to implement the complex of balanced development of all subsystems of professional training of specialists for agrarian industry, support of the innovative activity of educational institutions;

- to stimulate the agrarian companies for results of scientific research and innovations, hiring of qualified staff, creation of favorable conditions for producing of innovating output with high level of added value.

It's necessary to underline that solving the problem of modernization of professional training of specialists for agrarian industry demands definition of its general trends. They include:

- creation of native competitive sector of scientific research and work in the branch of agriculture and providing the conditions for its spread reproduction:

- increasing the level of computerization of higher educational institutions;

- activization of the scientific and technical innovative activity of higher educational institutions and increasing its financing;

- forming the innovative structures in the system of education;

- reforming of the system of education in accordance with demands of European standards and keeping to cultural and intellectual traditions.

Analyzing the professional education of specialists for agrarian industry in EU countries we can do the following conclusions:

1. Professional education of specialists of agrarian industry is one of the priorities of the state policy of employment in EU. The strategic goal of professional education is to define of state requirements to professional agricultural sector and individual educational needs of individuals in the professional self-realizing. Specific learning objectives are determined by the characteristics of social and economic situation and are reflected in the legal documents of the European Union.

2. An effective mechanism of social partnership is established, in particular, on the following issues: definition and planning the needs in the training of specialists for agriculture; identifying the required level of professional competence and social specialists for agriculture; certification of future specialists of

agricultural sector, permanent monitoring of the effectiveness of professional training in agricultural sector.

3. State authorities are responsible and control the quality of educational services provided for vocational training of specialists for agricultural sector, promote the expansion of their range, provide up to date learning content together with the social partners according to the socio-economic processes taking place in the EU.

4. EU countries provide integration of national systems of professional training of specialists for agrarian industry in a comprehensive European space.

References:

1. Андрущенко В. П. Наука, освіта і культура України в пост-Болонському просторі / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. — 2004. — № 4 (додат.). — С. 11—20.

2. Євтух М. Б. Дидактичні проблеми проектування навчальних занять в умовах вищої школи / М. Б. Євтух, О. П. Сердюк // Теоретичні питання освіти та виховання : зб. наук. пр. — № 9. — К. : Вид. центр КДЛУ, — 2000. — С. 28.

3. Матвієнко О. В. Розвиток систем середньої освіти в країнах Європейського Союзу: порівняльний аналіз : автореф. дис. на здобуття наук ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 / Матвієнко Ольга Василівна. — К., 2005. — 38 с.

4. Степко М. Ф. Болонський процес і навчання впродовж життя : монографія / М. Ф. Степко, Б. В. Клименко, Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ. — Харків : НТУ «ХПІ», 2004. — 112 с.

УДК: 811.111

В. Зубань

Науковий керівник: канд.пед.наук, доцент, С.Г. Заскалета

FIRST FEMALE AGRONOMIST

Senator Dr Frances Louise Chandler is Barbados' first female agronomist, and the first agronomist to serve as Independent Senator. She chose to become an agronomist because she recognized the

importance of improving food production and increasing food security in her country [2].

Dr. Frances attended the Codrington High School and Queen's college and studied for a degree in Agriculture at the University of the West Indies, St. Augustine, Trinidad. She later completed a PHD in Crop Science [4].

She was born on 16th December, 1946 in St Phillip, Barbados. Her father started as a welder in a sugar factory before he was promoted to sugar factory manager. She lived in an area surrounded by cane fields and attended a small primary school in the countryside. For her Advanced Level examinations, she and another student undertook a detailed study of the cultivation of a sugar cane field, recording all operations from planting through to harvesting. It looked at the growth of the crop as well as the weed flora, and her overall examination results won her a national scholarship [2].

Dr Chandler worked at the Ministry of Agriculture and also the Caribbean Agricultural, Research and Development Institute (CARDI) for almost three decades. She did extensive research on onions to expand the growing season, by selecting a high yielding, disease-tolerant variety with a long shelf life. She also did considerable work on various root, fruit and vegetable crops like yams, melons, lettuce, ochroes and sweet peppers [3].

Dr. Chandler is known for her work on the production, handling and packaging of fresh produce in Barbados for international markets [2].

Dr Chandler established her own company «Horticultural Business Solutions Inc.» in 1997 with a view to upgrading the operations of Caribbean private sector companies involved in food production and marketing. Recognizing the importance of succession planning in the agricultural industry, Dr Chandler has supervised a School Garden Competition for Super Centre, and at the Governor General's request, has co-ordinated the Governor General's Agricultural Summer Camp for primary school children for the last five years.

In 2006 she was appointed as a member of the local Selection Committee for the Anthony N Sabga Caribbean Awards for

Excellence and this year was appointed to the local Selection Committee for the United World College Scholarships.

In 2007 Dr Chandler held the post of Vice President of the Barbados Society of Technologists in Agriculture, and in 2008, President. Dr Chandler is part of the Exhibits Committee for Agrofest and the Chief Judge of the Fruit and Vegetable Exhibit. She has authored/co-authored over 50 publications in addition to being the author of the Agro-Doc column which has appeared in the Nation newspaper for the last four years.

In 2003 Dr Chandler was appointed by the Governor General as an Independent Senator in the Upper Chamber of the Parliament of Barbados and was reappointed in 2008 [1].

She credits her parents' good examples of discipline, industry and a good work ethic for her success. She assures students that pursuing careers in science and technology is rewarding. It inculcates discipline, practicality and logical thinking, which are useful in every facet of life [3].

Dr. Chandler was awarded the Queen's College Association Award in 1985 and a gold medal from the Food and Agricultural Association (FAO) in 1984. She also received the Barbados Agriculture Society Award in 1984 and was the first woman to be awarded the Inter American Agricultural Award for Young professionals for the Antilles [4].

References:

1. <http://businessbarbados.com> Caribbean Business Publications Inc. [Електронний ресурс] – Електронні дані (1 файл) – 2012 – Режим доступу: <http://businessbarbados.com/industries/agriculture/outlook-for-agriculture-2012/>
2. <http://shellygross.wix.com> Faces Barbados [Електронний ресурс] – Електронні дані (1 файл) – 2012 – Режим доступу: <http://shellygross.wix.com/faces-#!dr-frances-chandler/c21q8>
3. <http://www.niherst.gov.tt> NIHERST [Електронний ресурс] – Електронні дані (1 файл) – 2013– Режим доступу:

<http://www.niherst.gov.tt/icons/women-in-science/frances-chandler.html>

4. <https://dccaribbeanbusinessdirectory.wordpress.com>
Karib nation, Inc. [Електронний ресурс] – Електронні дані (1
файл) – 2013– Режим доступу:
<https://dccaribbeanbusinessdirectory.wordpress.com/2013/10/>

УДК: 811.111

Ж. В. Ігнатенко

Ю. Б. Міщенко

АКТИВІЗАЦІЯ НАУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаття освічує питання активізація науково-пізнавальної діяльності студентів на заняттях з іноземної мови. Автори описують новітні методи навчання у викладанні. Приділяється увага самостійній роботі студента аграрного університету, як важливому фактор у формуванні мотивації до навчання.

The article has been covered questions of developing students cognitive activity, their wiliness and ability to study. Authors describe new methods of teaching in the education process. It is also paid attention to the independent work of agrarian students which is an important factor in forming motivations in studies.

Інтеграція в Європейське співтовариство, реалізація положень Болонської декларації, модернізація вищої освіти зумовлюють удосконалення організації навчального процесу, технологій, форм і методів навчання. Виконання цих завдань вимагає пошуку шляхів удосконалення навчально-виховного процесу, розроблення нових методів та форм взаємодії викладача та студента. Вища школа поступово, але неухильно переходить від передачі інформації до керівництва навчально-пізнавальною діяльністю, формування у студентів навичок

самостійної творчої роботи, здатності до прийняття відповідальних конструктивних рішень. Вища освіта має готувати фахівців, компетентність яких визнавалася б не тільки в окремій державі, але й в усьому світі. Надзвичайної актуальності і важливого значення набуває проблема підготовки майбутніх аграрних фахівців, які були б здатні самостійно виконувати складні завдання і не боятися впровадити в практику все ефективне і нове.

Останнім часом з метою підвищення інтересу студентів до навчання та організації самостійної роботи студентів широко застосовуються активні форми і методи пізнавальної діяльності. Професійно необхідними в інноваційному навчанні є імітаційні активні методи, які поділяються на неігрові (імітаційні вправи, аналіз конкретних завдань) та ігрові (розігрування ситуативних завдань, ділові ігри, розігрування діалогів). Максимально стислий курс іноземної мови у немовному вузі вносить свої корективи у програму, висуваючи як найактуальнішу проблему самостійної роботи студентів. Самостійна робота є не лише однією із форм організації навчального процесу, але й ефективним засобом активації пізнавальної діяльності студентів-аграріїв. Самостійна робота сприяє розвитку творчих здібностей особистості, забезпечує оптимальний режим роботи кожного студента згідно з його індивідуально-психологічними здібностями та ступенем підготовки.

Джерелом мотивації в найбільш загальному розумінні є певна потреба, що створюється на основі суперечностей між тим, що людина має, чим володіє, чого досягла, і тим, чого вона ще не має, чим не володіє, чого не досягла. Бажання мати, оволодіти, досягти становить зміст потреби. І якщо до сфери таких потреб потрапляє володіння іноземною мовою, вони стають мотивацією до її засвоєння. Нарешті, мотивацію слід розглядати як короткочасний фактор діяльності, який можна відкинути після досягнення мети. Йдеться про те, щоб почуття обов'язку було стабільним і впливало на хід життєдіяльності студента й тоді, коли самі стимулюючі фактори перестають діяти. Оскільки мотивація має велике значення у вивченні

іноземної мови студентами, викладачеві важливо своєчасно зберегти, збудити і підтримати її.

Як відомо, особистісна активність у навчанні не належить до природжених якостей особистості. Вона формується в процесі пізнавальної діяльності й характеризується прагненням до пізнання, розумовою напругою й проявом морально-вольових якостей студентів. В сучасній методиці виділяють три рівні пізнавальної активності. Перший рівень – відтворювальна активність (рецепція та репродукція), яка характеризується прагненням суб'єкта навчання зрозуміти нове явище, доповнити й відтворити знання, опанувати спосіб їх застосування за зразком. Другий рівень – інтерпретуюча активність, репродукція з елементами продукції – характеризується більшою стійкістю вольових зусиль, що проявляються в прагненні студента проникнути в сутність явища, пізнати зв'язки між явищами, самостійно знайти шляхи рішення при утрудненнях. Третій рівень активності – творчий (продукція), на цьому рівні студенти намагаються застосувати знання в новій ситуації, тобто перенести знання й способи діяльності в нові умови. Характерною особливістю третього рівня вважаються широкі й стійкі пізнавальні інтереси, висока процесуальна та професійна мотивація.

Загально відомо, що навчальний матеріал засвоюється краще, а уміння й навички пізнавальної діяльності формуються у студентів інтенсивніше під час самостійної роботи. Одним з найважливіших напрямків розвитку здатності студента самостійно здійснювати свою навчальну діяльність з оволодіння іноземною мовою є формування у нього оптимальних особистісних стратегій вивчення мови. Самостійність в придбанні знань передбачає оволодіння складними вміннями та навичками бачити значення та ціль роботи, організацію особистої самоосвіти, вміння по новому підходити до поставлених завдань, розумову активність і самостійність, здібність до творчості, а головне - планування.

Існуючі підручники, словники, довідники, комп'ютерні та мультимедійні технічні засоби, мережа Інтернет надають широкі

можливості студентам самостійно опрацьовувати матеріал та удосконалювати знання з іноземної мови. Однак у цьому процесі роль викладача не повинна бути пасивною, він повинен правильно організувати роботу студентів, створити необхідне навчально-методичне забезпечення. Комп'ютерні технології та мережа Інтернет є основними способами зацікавлення та заохочення студентів до активної роботи завдяки багатьом факторам.

Важливим елементом науково-пізнавальної навчальної діяльності студентів при оволодінні іноземною мовою є використання відеоматеріалів. Робота з такими матеріалами урізноманітнює види діяльності студентів, підвищує рівень мотивації вивчення іноземної мови, дає можливість працювати з автентичними зразками мови, що є особливо актуальним. Потенціал відеометоду для комунікативного викладання мови очевидний. Використання сучасного, актуального й цікавого відеоматеріалу сприяє підвищенню пізнавальної активності студентів, надає їм можливість отримати великий обсяг соціокультурної інформації. Завдання звичайно складаються із підготовчих вправ, що виконуються перед переглядом, низки запитань та завдань на перевірку розуміння відеоматеріалу, а також заключного комплексу вправ на обговорення побаченого та виконання творчих письмових завдань. Перегляд фільмів та виконання вправ сприяє розвитку пам'яті, уваги, логічного та творчого мислення, а також поглибленню знань студентів про країну, мова якої вивчається. Комплекс вправ має відповідати вимогам зв'язку всіх видів мовленнєвої діяльності, а саме розвитку навичок аудіювання, говоріння, читання та письма.

Одним з найефективніших та найцікавіших методів у мотивації студентів при вивченні іноземних мов є метод проєктів. Він надає можливості студентам навчитись самостійно шукати шляхи вирішення проблеми, знаходити та відбирати необхідну інформацію, аналізувати, створювати новий практично значущий для них продукт, робити свої висновки та презентувати широкій аудиторії. Метод проєктів сприяє розвитку творчих здібностей студентів та пробуджує

пізнавальний інтерес, поліпшує зацікавлення вивченням іноземної мови, а тому широко використовується викладачами.

Якісна мовна підготовка студентів не можлива без використання сучасних освітніх технологій. Сучасні технології в освіті - це професійно-орієнтоване навчання іноземної мови, проектна робота в навчанні, застосування інформаційних та телекомунікаційних технологій, дистанційні технології в навчанні іноземних мов, створення презентацій в програмі PowerPoint, використання інтернет-ресурсів, навчання іноземної мови в комп'ютерному середовищі (форуми, блоги, електронна пошта), новітні тестові технології (створення банку діагностичних матеріалів з курсу навчального предмета «Іноземна мова» для проведення комп'ютерного тестування.

З усього вище сказаного, потрібно зробити висновок, що для викладача сьогодні важливо постійно вдосконалювати власні знання про методи навчання іноземних мов, впроваджувати у власну викладацьку практику новітні освітні концепції, йти в ногу з часом.

Таким чином, новітні методи навчання іноземних мов сприяють одноразовому вирішенню проблем комунікативного, пізнавального та виховного характеру: розвивати уміння і навички спілкування, встановити емоційний контакт із студентами, навчити їх працювати в команді, зважати на думки і висловлювання інших. Як показує попередній досвід, використання зазначених методів навчання знімає нервову напругу студентів, змінює форми діяльності, привертає увагу до основних питань заняття.

Література:

1. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. / Н. П. Волкова. - К. : Академвидав, 2007. - 616 с. 2. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. - К. : Знання-Прес, 2008, с.447.

2. Аноюшкина Г. Формування в учнів бажання і вміння вчитися. / Г. Аношкі-на // Українська мова й література в сучасній школі. – 2012. - №10. с.38-39

3. Артюхова О. В., Игнатенко Ж. В., Лапчевская Т. Л. Developing Students Cognitive Activity, Their Williness and Ability to Study. // Международная заочная научно-практическая конференция. – «Научная дискуссия: вопросы педагогики и психологи». Часть II. (21 март, 2013) – Москва. с.137-142

4. Игнатенко Ж. В., Лапчевская А. Л., Мищенко Ю. Б. Motivating Students To Study English And Developing Their Cognitive Activity At Non-Specialized High Schools. // Международная заочная научно-практическая конференция. – «Научная дискуссия: вопросы педагогики и психологи». – сентябрь, 2013 – Москва.

5. Методи активізації пізнавальної діяльності. // Історія та правознавство. – 2007. - № 12. - с.6-17

УДК: 811.111

К.А. Каючкіна

Науковий керівник: канд.філол.наук, доцент

К.В. Тішечкіна

PROBLEMS OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY IN UKRAINE CRISIS

У статті розглянуто основні проблеми зовнішньоекономічної діяльності саме у період кризи в Україні. Розглянута сама сфера ЗЕД, детально описано прибуток та на якому рівні знаходиться економіка саме в наш час. Та пропонуються певні шляхи вирішення деяких проблем, що стосуються ЗЕД.

Ключові слова: ЗЕД, криза, баланс, прибуток, капітал, розвиток, індустріальний.

This article deals with the basic problems of foreign economic activity in Ukrainian crisis period. The sphere of FTA is considered, profit is described in detail and what level of economy is exactly in our time. The ways of decision of some FTA problems are offered.

Key words: FTA, crisis, balance, income, capital, development, industrial.

The world economy has many examples of successful foreign economic activity that contributes to the economic prosperity of the state. The consequences of a successful FEA demonstrate the so-called newly industrialized countries: Hong Kong, South Korea, Singapore and Taiwan. During the decade of 1976 to 1986 these countries showed significant economic growth when their GDP annually grew average from 6.5 to 8.6 %. This is a very high growth rate. The success of these countries can be explained by the creation of export-oriented economy when export netto automatically means increasing financial growth of the economy. Concerning our country foreign economic activity financial mechanism and its impact on the economy of Ukraine, it is necessary to provide the following quote from the newspaper "Financial Ukraine" dated July 30, 1996. "According to the European Macroeconomic Research Centre of Ukraine a disappointing conclusion can be made. During the implementation of economic reform a fatal mistake was made. The worst of two options was chosen, i.e. instead of the backwardness due to isolation from the rest of the world came retardation due to foreign dependence". The consequences of this error, our country reaps today. At the same time there are some objective reasons that had negative consequences for the economy of Ukraine. Ukraine, the first among the CIS countries, began to develop the national economy basing on its own monetary system.

Foreign economic activity is one of the main directions of development of many modern states, the source of the goods whose production is not possible within the country, as income from the export-import operations. For many countries, where for some reason no manufacturing processes, FEA - the only way to provide themselves with the necessary goods.

In connection with Ukraine's desire to become a full member of the international cooperation and exchange of goods, to establish economic cooperation with foreign partners, the volume of foreign trade operations commit quite strongly increased in recent years. In addition, many domestic enterprises have expanded their activities reached new levels, including the captured share of foreign

markets. Of course, all this had a positive impact on the economy , as promoted the growth of national income increased Ukraine's image in the international market. However, the global financial crisis has affected the foreign economic activity of the country , namely for the reduction of export and import flows [2].

According to the State Statistics Committee , the negative balance of foreign trade in goods in Ukraine in January-September 2008 amounted to USD14, 283 billion , which is 2.1 times more than in the same period of 2007 . Exports of goods in the first nine months increased by 50.1 % - up to USD53 billion 562.3 million, imports - by 60.2 % to USD67, 845 billion [1]Began in October 2008, the crisis over the last month helped reduce imports by 50% ! According to the State Customs Service , to Ukraine in October , compared with the same period last year, imported 44% less mineral products, 17% of fuel and energy products , and 28% less chemical products and rubber.

At the same time the country got 32% more food products, 19% - machinery and transport equipment . Most noticeably decreased flow of exports directed to the countries of Western Europe [1]. Lack of proper order in terms of foreign trade activities, unwarranted weakening of state control in this area has a negative impact on the development of the national economy , leading to a significant outflow of capital from the country , as the unstable political and economic situation in Ukraine can not stimulate business investment . In these circumstances, the liberalization of foreign trade, inefficient public exchange controls led to " leak " the capital of Ukraine. Besides " impaired " and the course itself to liberalize foreign trade activities: pointless to boost exports , the foreign currency revenues are deposited abroad and invested in the Ukrainian economy. Today, Ukraine is a large part of foreign operations are not happening at the state level and at the level of private enterprise, and the state only establishes legal norms by which regulates the accuracy and legitimacy of international cooperation.

To change the extremely unfavorable developments must finally end the misconception that only the state should create rules of market behavior, and even the economy, if it does not interfere

with itself through the market will self-development and self-regulation. Therefore, in order to significantly increase the effectiveness of Ukraine's participation in the international division of labor relations in the world, changing the position of the foreign economic sphere, the main emphasis should be placed on government support [3].

Therefore, we can say that Ukraine during the economic crisis should focus on supporting domestic producers, as well as its exports while limiting imports. Thus, the state is called upon not only to set general guidelines FEA reforms, but also pave the way for them consistently. In the first place need hard and at the same time balanced state policy aimed at overcoming the crisis, in order to transform it into an efficient sector of the Ukrainian economy.

To our mind, in order to enhance foreign economic activity, it is necessary to develop and to implement the following: • The import-substituting production economical structural changes; • To improve the FEA tax regulation basis; • To provide the quality control over FEA participants customs legislation compliance; • To recognize that the main factors of fiscal effectiveness growth should be excise tax rates increase; elimination of economically unjustified privileges in FEA taxation; struggle against the shadow schemes in foreign economic activity.

Bibliography:

1. Kovalenko L., Holub V., Abakumenko O., Marhasova V. Foreign trade financial mechanism. Tutorial. 2nd edition. Kyiv: Slovo, 2011. 232 p.

2. Статистика / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua. - The State Committee of Statistics .

3. Міністерство економічного розвитку та продажу в Україні / [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ukrdzi.com.ua-Gosvneshinform .

4. Зовнішньо-торгівельна політика України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.br.com.ua/kurs/Macro_economic/94154-22.html.

**СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕЗІЇ ЕДГАРА
АЛЛАНА ПО
(НА МАТЕРІАЛІ БАЛАДИ «ANNABEL LEE»)**

У статті проаналізовано стилістичні особливості поезії Е.А. По на прикладі балади «Annabel Lee». Розглянуто специфіку мелодійності поезії письменника.

In the article the stylistic features of E. A. Poe's poetry are analyzed (on the example of the poem «Annabel Lee»). The specificity of melody of the writer's poetry is considered.

Едгар Аллан По – американський поет, прозаїк, критик, редактор, один з перших професійних американських письменників, який жив винятково літературною працею, який знав славу й популярність, але якого не відразу зрозуміли й оцінили. Творча спадщина письменника відносно небагата, всі вірші і оповідання, створені ним, можна об'єднати у двох томах. Сам Едгар По чітко розмежовував поезію і прозу. Саме поезія стала для нього сферою ідеального, піднесеного і прекрасного.

Поезію Едгара По часто порівнюють з музичними творами, бо вона й справді мелодійна, ритмічно багата, а звуковий склад віршів, часті звукові й словесні повтори також виправдовують таке порівняння. За словами Ю.В. Ковальова, «музикальність поезії – результат точного розрахунку, обдуманого відбору, розташування, поєднання елементів звукової системи. Її специфіка полягає в тому, що вона обмежується звуковою стихією, але охоплює ті змістовні елементи – образ, символ, думку, – які визначають саму тональність музики вірша» [1, с.160].

Метою нашого дослідження є висвітлення особливостей основних стилістичних особливостей поезії Е.А. По «Annabel Lee».

Романтична балада «Аннабель Лі» відома українському читачеві у перекладах К.Бальмонта, П.Грабовського, Г.Гордасевич, М.Стріхи та ін. Як зауважує О.П.Рихло, «найскладніша домінанта поеми – її концептуальна невизначеність. «Аннабель Лі» може водночас мати кілька тлумачень: герой або помер і похований поряд із коханою, або приходить до неї щоночі на могилу чи до склепу, де лежить поряд. Жоден з поетів не зміг до кінця зберегти тієї тонкої грані між імплікаціоналом і експлікаціоналом, коли балада може одночасно мати різні тлумачення. У П.Грабовського відчутне вирішення на користь смерті: «Тінь заблима нічна – / Скрізь зі мною вона, / Незабутня, заручена, пташка, ясна, – / Обік неї лежу я у млі, / В домовині морської землі». М.Стріха намагається балансувати: «Плине днів течія, з нею вік буду я, – / Там кохана, жона, наречена моя / Під надгробком лежить у землі, / В тій прибережній землі». Але в останньому випадку недостатньо виражено, що герой проводить ночі, якщо не у склепі, то, принаймні, на могилі своєї нареченої, а значить, у баладі недостатньо збережена, за власним висловом Е.По, його «природжена любов до суперечностей»» [2].

Переживання ліричного героя з приводу смерті коханої поет вдало передає на фонетичному рівні. Так, автор використав алітерацію /n, h/ – The angels, not half so happy in Heaven, Went envying her and me та /t/ – That the wind came out of the cloud by night; But our love it was stronger, /l/ – A wind blew out of a cloud, chilling My beautiful Annabel Lee. Не менш важливим фонетичним виражальним засобом, що підсилює виразність емоцій ліричного героя, є асонанс. В баладі ми можемо спостерігати такі повтори: /ai/ – And so, all the night-tide, I lie down by the side Of my darling – my darling – my life and my bride. Отже, алітерація і асонанс – приклади того, яку важливу роль відіграє звукопис в поетичній мові. Асонанс та алітерація сприяють гармонійному звучанню слів під час читання.

На лексичному рівні у поезії переважає загальноновживана лексика: the sea, a wind, the angels, the demons, the soul, the moon, love.

Значну увагу при дослідженні стилістичних особливостей балади слід звернути на тропи та фігури мови. Одне з центральних місць в баладі належить повторам: *Of my darling, my darling*. Одним із різновидів повторів є симплока – складна синтаксична конструкція, в якій граційно поєднується анафора з епіфорою: *...Of those who were older than we –*

Of many far wiser than we –...

...In her sepulchre there by the sea –

In her tomb by the sounding sea...

Ще одним видом повторів є рефрен – уривок тексту, який час від часу повторюється, допомагаючи тіснішому об'єднанню його компонентів і наголошуючи на певному аспекті думки. В баладі можемо спостерігати два рефрени: перший – *In this kingdom by the sea* – вказує на місце, де відбувалися події; другий – *Of the beautiful Annabel Lee* – характеризує кохану ліричного героя.

Крім того, другий рефрен – *Of the beautiful Annabel Lee* – одночасно є епітетом, який передає ніжне ставлення ліричного героя до своєї нареченої. Зазначимо, що в баладі дуже незначна кількість епітетів: *highborn kinsmen, sounding sea*.

Наступною стилістичною фігурою в баладі є метафора, один із основних тропів поетичного мовлення. У метафорі певні слова та словосполучення розкривають сутність одних явищ та предметів через інші за схожістю чи контрастним порівнянням: *the moon bringing me dreams; That the wind came out of the cloud by night, Chilling and killing my Annabel Lee*.

Так, дослідник творчості письменника Ю.В. Ковальов приділяє велике значення метафорі в поезії Е.А. По: «метафора займає серединне місце між алегорією і символом. Алегорію Е.А. По заперечував саме в силу її повної визначеності. Метафорою ж він користувався широко, але у метафоризмі його поезії є дві речі, які потрібно брати до уваги: по-перше, метафори у По групуються навколо символів; по-друге, самі метафори мають якесь внутрішнє тяжіння до символізму, і читач не завжди може бути впевненим, що перед ним – метафора чи

символ, тобто, інакше кажучи, багато метафор у По виконують функції символу» [1, с. 146].

Також, автор використовує у творі протилежні за значенням тропи: гіперболу та мейозис. Гіпербола – стилістична фігура явного і навмисного перебільшення для посилення виразності і підкреслення сказаної думки: *But we loved with a love that was more than love; But our love it was stronger by far than the love.* Протилежним за змістом до гіперболи є мейозис – троп, що полягає в навмисному зменшенні інтенсивності вияву ознаки або перебігу дії, розміру та кількості предметів, значущості чогонебудь: *I was a child and she was a child.*

Що стосується графічних засобів стилістики, то автор часто використовує тире, що служить для вираження звеличення:

*Of my darling – my darling – my life and my bride,
In her sepulchre there by the sea –
In her tomb by the sounding sea.*

Тире також створює у поезії подвійне значення як з точки зору синтаксису, так і логіки. Завдяки тире читач може краще зрозуміти зміст твору.

Отже, проведене стилістичне дослідження підтверджує, що вдале і правильне застосування стилістичних прийомів, засобів виразності може створити видатний поетичний твір, і тим самим допомагає читачеві краще його сприйняти.

Література:

1. Ковалев Ю.В. Эдгар Аллан По: новеллист и поэт: Монография. / Ю.В. Ковалев. – Л.: Худож. лит., 1984. – 296 с.
2. Рихло О.П. Відтворення мовно-стилістичних особливостей творів Е.А.По в українських перекладах. / О.П. Рихло. // Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.16. – Київ. нац. ун-т імені Т.Шевченка. – К., 2002. – 20 с.
3. Кухаренко В.А. Практикум зі стилістики англійської мови. Підручник. / В.А. Кухаренко. – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 160 с.
4. Poe E.A. Annabel Lee / E.A. Poe. // Poems. – Moscow, RadugaPublishers, 1998. – P. 190-192.

КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНИХ ВНЗ

Авторами розглянуто питання когнітивно-комунікативного навчання іноземних мов з метою оптимізувати процес викладання іноземних мов у немовних ВНЗ.

Ключові слова: *когнітивно-комунікативне навчання іноземних мов, інтерактивність, мовна картина світу, концептуальна картина світу.*

The question of cognitio-communicative study of foreign languages is considered by authors with the purpose to optimize the process of learning foreign languages in the Non-language Higher Educational Establishments.

Key words: *cognitio-communicative study of foreign languages, interactivity, a language picture of the world, a conceptual picture of the world.*

Особливо актуальною в сучасній методиці стає проблема навчання іноземної мови як засобу спілкування. Однак, традиційні методи навчання за комунікативною методикою не дають вагомих позитивних результатів.

Студенти на початковому етапі навчання іноземної мови мають занижений рівень розвитку слухового диференційного відчуття, що порушує сприйняття звукового образу слів. Половина студентів не вміє прогнозувати лексичний матеріал під час побудови власних висловлювань, не вміє асоціювати словесні пари тематично пов'язаних слів, вірно кодувати та декодувати словниковий матеріал. Це призводить до невміння відображати потрібну кількість фактів, висловлюватися логічно та грамотно, спонтанно підтримувати розмову або вести дискусію. Саме когнітивний підхід у навчанні зможе зробити

комунікативну методику більш динамічною і надасть новий імпульс для поновлення методичної думки.

Слово «когнітивний» походить від латинського дієслова *coghoscere* – знати. Психологи, які об'єдналися довкола цього підходу, стверджують, що людина – це не машина, яка сліпо і механічно реагує на внутрішні чинники або на події в зовнішньому світі; навпаки, розумові людини доступно більше: аналізувати інформацію про реальну дійсність, робити порівняння, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми, які постають перед нею щохвилини. Швейцарський психолог Жан Піаже (1896-1980), поставивши перед собою завдання з'ясувати, яким чином людина пізнає реальний світ, вивчав закономірності розвитку мислення в дитини. Він дійшов висновку, що когнітивний розвиток є результатом поступового процесу, який складається з послідовних стадій. Розвиток інтелекту дитини відбувається в результаті постійних пошуків рівноваги між тим, що дитина знає, і тим, що вона прагне зрозуміти. Усі діти проходять ці стадії розвитку в тій самій послідовності, причому деякі проходять через усі стадії, а в інших розвиток гальмується або блокується на якомусь етапі через нестачу одного чи кількох необхідних чинників. Це просування вперед визначає спільний вплив дозрівання нервової системи, досвіду поведінки з різними предметами і таких соціальних чинників, як мова і виховання.

Когнітивні теорії особистості ґрунтуються на трактуванні людини як істоти, що розуміє, аналізує, оскільки людина перебуває у світі інформації, яку треба збагнути, оцінити, використати.

Когнітивний підхід формально пов'язується з опублікованою в 1967 році У. Найсером програмною роботою «Когнітивна психологія». У своїй роботі У. Найсер запропонував провести аналіз розумової діяльності за допомогою експериментальних методик психології та фізіології, з метою обґрунтування необхідності врахування специфіки психічних процесів для підвищення ефективності інтелектуальної роботи людини.

На думку С. Шатілова та його послідовників, когнітивно-комунікативне навчання іноземних мов дає змогу найбільш повно реалізувати освітньо-виховний потенціал предмета. Інтерес до когнітивно-комунікативного навчання іноземних мов поступово зростає. Проблема навчання іноземних мов розглядається не як навчання власне лінгвістичних знань, а як трансляція знань про світ. Розглядаючи когнітивний аспект оволодіння іноземною мовою, О. Леонтьєв підкреслює, що опановуючи іноземну мов, ми одночасно засвоюємо властивий відповідному народу образ світу, те чи інше бачення світу через призму національної культури, одним із важливіших компонентів якої є мова. На думку О. Леонтьєва, основне завдання оволодіння іноземною мовою в когнітивному аспекті полягає в тому, щоб навчитися здійснювати орієнтування так, як це робить носій мови [3, с. 225].

Варто також зазначити, що когнітивний підхід до навчання заснований не тільки на когнітивній психології, він також базується на принципі свідомості у викладанні й на теорії соціоконструктивізму, згідно з якою студент є активним учасником процесу навчання, а не об'єктом навчальної діяльності викладача. А. Johns виділяє п'ять ключових понять, що характеризують когнітивний підхід до навчання читання в цілому: схеми, інтерактивність, значеннєва обробка тексту, набір читацьких стратегій, метакогнітивна усвідомленість [1, с. 95].

Ефективність когнітивно-комунікативної методики навчання читання забезпечується комплексом вправ, у якому враховуються індивідуально-особистісні характеристики, когнітивні стилі та стратегії студентів. За допомогою когнітивно-комунікативної методики навчання читання іноземною мовою можна скоротити шлях оволодіння великим об'ємом професійно-орієнтованої іншомовної інформації, яка необхідна студенту нефілологічного ВНЗ, а також покращити швидкість та якість її вилучення для подальшого використання.

Наведене вище дозволяє зробити такі висновки. Останнім часом у вищих навчальних закладах відбувається інтенсифікація процесу навчання іноземних мов шляхом впровадження

різноманітних технологій навчання. Великий потік інформації вимагає застосування таких методів навчання іноземних мов, які дозволяють у стислі строки надати студентам, особливо на рівні профільного навчання мовам, досить ґрунтовних знань, забезпечити високий рівень опанування та закріплення матеріалу на практиці, стимулювати інтелектуальний та моральний розвиток особистості студента, активізувати його потенційні можливості, формувати критичне мислення. Цим вимогам сучасності відповідає когнітивно-комунікативний підхід у навчанні іноземної мови. Реалізація когнітивного підходу не тільки зможе оптимізувати процес викладання іноземних мов у немовних ВНЗ, а й вирішити низку актуальних проблем методики викладання іноземних мов в цілому, формування полікультурної мовної особистості, розвитку та вдосконалення мовної та концептуальної картини світу.

Література:

1. Барабанова Г. В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ : Монографія / Г. В. Барабанова. – К. : Фірма “Інкос”, 2007. – 315 с.
2. Зонтова С. Є. Когнітивний підхід до навчання іншомовної лексики / С. Є. Зонтова // Проблеми сучасної педагогічної освіти : Зб. наук. праць. – Ялта : РВВ КГУ, 2005. – Вип. 8, ч. 2. – С. 89–93.
3. Леонтьев А. А. Основы психолингвистики / А. А. Леонтьев. – М. : Смысл, 1997. – 287 с.

УДК: 81.25

Т.О. Мороз

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ У ТЕКСТАХ ГАЗЕТНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ

У статті розглядаються особливості перекладу газетно-інформаційних матеріалів. Автором виділено характерні риси американської преси та засоби передачі смислових і стилістичних складових оригіналу, що визначає

перекладацьку еквівалентність газетно-інформаційних матеріалів.

The article is devoted to the specific features of translating newspaper and informational materials. The author identified the characteristic features of the American press and methods of rendering semantic and stylistic components of the original, which defines translation equivalence of newspaper and informational materials.

Переклад має давню історію, яка сягає своїм корінням у часи, коли виникла потреба в людях, які володіли б декількома мовами і могли б бути посередниками у ході спілкування між різними мовними націями. Однак як самостійна наука, переклад сформувався лише на початку ХХ століття. В умовах розширення міжнародних зв'язків та обміну інформацією перекладознавство швидко розвивається, з'являються нові теорії, погляди на проблеми перекладу.

У час динамічного розвитку суспільства, яке постійно відбувається і впливає на всі сфери людської діяльності, час, коли обмін інформацією став, можливо, як ніколи грандіозним, прямо пропорційно ростуть і вимоги до перекладу, а саме до якісних параметрів, що стосується мови ЗМІ.

Основний зміст газетних текстів складають матеріали газетно-інформаційного жанру. Перекладачеві газетно-інформаційної літератури часто доводиться перекладати статті та замітки інформаційного характеру з англійських й американських газет, відтак йому слід добре знати стилістичні особливості таких матеріалів.

Відіграючи важливу роль у житті суспільства, газетно-інформаційне повідомлення так чи інакше привертає до себе увагу представників різних суспільних наук – економічної теорії, права, соціології, психології, зокрема лінгвістів-перекладачів.

В сучасних умовах газетно-інформаційні тексти набувають особливого значення, виступаючи як засіб реклами і спосіб інформування громадськості. Обсяг видаваних щорічно газетно-інформаційних текстів, орієнтованих на іншомовну

(англомовну) аудиторію достатньо великий і відповідно до розширення міжнародних зв'язків продовжує збільшуватися. Тут і виступи державних, партійних і громадських діячів, публікації хроніки, новини економіки та спорту й, звичайно, реклама.

Зауважимо, що газетно-інформаційні тексти рідко перекладаються для друку повністю та в чистому вигляді. При цьому переклад змінюється більш коротким реферативним викладом [1, 410].

Матеріали газетно-інформаційного жанру складають основний зміст газетних текстів. Перекладачеві суспільно-політичної літератури часто доводиться перекладати статті та замітки інформаційного характеру з англійських та американських газет, і він має бути добре ознайомленим зі стилістичними особливостями таких матеріалів.

Газета – засіб інформації, а також засіб впливу на широку та неоднорідну аудиторію читачів. Оскільки газету зазвичай читають в умовах, коли важко зосередитися, то існує необхідність подавати матеріал стисло, але повідомивши всю необхідну інформацію.

Загальна картина американської преси досить різноманітна, починаючи від серйозних видань і до «жовтої преси».

Особливістю американських газет є звичайно заголовки газетних матеріалів. Автори статей докладають максимум зусиль аби заголовок їх статті складався з якомога меншої кількості слів, при цьому передавав інформацію про яку йдеться, і привертав до себе увагу читача так, аби читач, побачивши заголовок, уже був зацікавлений придбати газету і прочитати саме ту статтю, заголовок якої йому видався цікавим з інформаційної точки зору.

Перекладач має глибоко розуміти зміст газетного заголовку та вміти правильно його передати з мови оригіналу мовою перекладу. Для заголовків американських газет характерним є і те, що вони мають подвійний зміст, оскільки комбінація слів підбирається таким чином, що за змістом можна

зробити абсолютно протилежні переклади, тому дуже важливо відчувати цей нюанс. Наприклад заголовок «Milk drinkers are turning to powder» можна перекласти як «Люди, що п'ють молоко перетворюються на порошок», хоча, звичайно, правильно перекласти необхідно як «Люди, які люблять молоко, починають вживати сухе молоко».

У процесі дослідження нами виділено характерні риси американської преси: розмовно-фамільярний характер ряду матеріалів; емоційна забарвленість шляхом вживання жаргонізмів, перифраз; офіційність титулів та звернень; специфічність газетних заголовків; лексичні особливості газетно-інформаційних матеріалів; вживання термінів.

Дослідники мови газети абсолютно правильно звертають увагу на дві основні комунікативні установки, що визначають жанрову своєрідність газетно-публіцистичного стилю: установку на інформацію та установку на переконання [2, 115].

У нерозривній органічній сполучі цих двох комунікативних завдань і спостерігається джерело тієї жанрової різноманітності, що характеризує мову сучасної газети. Виходячи з цієї загальної закономірності, можна зробити висновок про те, що з усіх функціональних характеристик мовного акту, однією з найбільш істотних для цього стилю є експресивна, пов'язана з передачею відношення того, хто говорить до вислову. Для перекладу не менш важлива і конкретна комунікативна установка того або іншого вислову. Вона досить часто вносить додаткові корективи в перекладацьке рішення, визначаючи, яка з функціональних характеристик є ведучою для певного вислову, тобто його функціональною домінантою.

Базові теоретичні поняття перекладу включають адекватність перекладу і пов'язану з нею прагматичну адаптацію. Адекватним перекладом називається переклад, здійснюваний на рівні необхідному і достатньому для передачі незмінного плану змісту, за дотримання норм мови перекладу. Однак на практиці такий переклад не завжди можливий. Перекладачеві нерідко доводиться шукати особливі засоби для передачі смислових і стилістичних складових оригіналу. У

такому разі досягається прагматична еквівалентність між оригіналом і перекладом, що й визначає комунікативний ефект газетних повідомлень.

Література:

1. Флорин С. Б. Муки перекладацькі / С. Б. Флорін – К. : Наука, 1983. - 372 с.
2. Костомаров В. Г. Англійська мова на газетній полосі / В. Г. Костомаров – М. : Освіта, 1971. - 492 с.

УДК: 81.25

А.Ф.Панасюк

Науковий керівник – канд.пед.наук, доцент Т.О. Мороз

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕРМІНІВ

У статті розглянуто проблему англійської термінологічної лексики. Подано класифікацію термінів. Проаналізовано різні способи перекладу англійських науково-технічних термінів.

Ключові слова: *термін, транскодування, калькування, конкретизація, генералізація, експлікація, компресія, інверсія.*

The paper considers the problem of English terminological lexiques. We gave a classification of terms. We analysed different methods of translation of English scientific and technological terms.

Keywords: *term, transcoding, loan translation, particularization, generalization, explication, compression, inversion.*

Постановка проблеми. Науково-технічний стиль є інформаційним простором функціонування науково-технічних текстів, тобто є глобальним інформаційно-функціональним полем, у межах якого реалізуються інші науково-технічні мовні жанри або підмови (наприклад, підмова ядерної енергетики). Основною сферою функціонування науково-технічного стилю є наука. Стрімкий розвиток світової наукової думки, розвиток науки та техніки; потреба в міжнародному обміні науково-технічною інформацією обумовили актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Структурно-семантичний потенціал терміна, його переклад цікавили багатьох лінгвістів, серед яких: А. Герд [3], В. Даниленко [4], М. Володіна [2], С. Мішланова [8], В. Прохорова [9], А. Суперанська [10], Т. Канделаки [5] та ін.

Мета нашої статті – проаналізувати шляхи перекладу англійських науково-технічних термінів.

Результати дослідження. Термін – це мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки та техніки [6, с. 54]. У складі термінологічної лексики можна виділити декілька «прошарків», які відрізняються сферою застосування, особливостями об'єкту, що позначається. Перш за все це *загальнонаукові терміни*, які використовуються в різноманітних областях знань і належать науковому стилю мови загалом. Розрізняються також і вузькоспеціальні терміни, що закріплені за певними науковими дисциплінами, галузями виробництва та техніки. Термінознавство налічує багато різних класифікацій термінів: за діапазоном застосування, за ознакою, за структурою за будовою тощо. Терміни поділяють на: терміни-слова; терміни-словосполучення та багатокомпонентні терміни. Часто це і зумовлює вибір прийому перекладу термінів.

Багато вчених виділяють основні прийоми перекладу термінів. Переклад термінів вимагає знання тієї галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів англійською мовою і знання термінології рідною мовою. При перекладі науково-технічної літератури важливе значення має взаємодія терміну з контекстом, завдяки чому виявляється значення слова. А. Коваленко [7, с. 257] визначає два етапи у процесі перекладу терміну: перше – це з'ясування значення терміну у контексті, друге – це переклад значення рідною мовою.

Головним прийомом перекладу термінів є переклад за допомогою лексичного еквіваленту. Еквівалент – постійна лексична відповідність, яка точно співпадає із значенням слова. Терміни, які мають еквіваленти у рідній мові, відіграють важливу роль при перекладі. Вони служать опорними пунктами у тексті, від них залежить розкриття значення інших слів, вони

дають можливість з'ясувати характер тексту. Тому слід вміти знаходити відповідний еквівалент у рідній мові і розширювати знання термінів-еквівалентів.

Для передачі термінів у науковому тексті слід використовувати однозначні, незалежні від контексту відповідники [1, с. 167].

Одним з найпростіших прийомів перекладу терміна є прийом **транскодування**. Транскодування – це побуквенна чи пофонемна передача вихідної лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу. Даний прийом являється рідким виключенням в практиці технічного перекладу (наприклад, *laser* – *лазер*, *diode* – *diode*). При перекладі способом транслітерації не слід забувати й про «фальшивих друзів перекладача» (таких, як *contribution*, *data*, *instance*, *stimulation*, etc.), транслітераційний спосіб перекладу яких призводить до грубих викривлень смислу.

Терміни також підлягають іншому лексичному прийому перекладу – **калькуванню** – передача не звукового, а комбінаторного складу слова, коли складові частини слова (морфеми) чи фрази (лексеми) перекладаються відповідними елементами мови перекладу. Цей прийом застосовується при перекладі складних за структурою термінів. Наприклад: *a standard key-combination* – стандартна комбінація клавіш, *format rozzi vimpiv* – wind rose format.

Також переклад термінів можливий шляхом **опису значення**. Такий прийом застосовується при перекладі новітніх авторських термінів-неологізмів, які подаються зазвичай в лапках. Наприклад: *Today we are all members of many global “non-place” communities* – сьогодні ми всі є членами багатьох глобальних спільнот, що не прив'язані до якоїсь певної території.

У випадку, коли словник не дає точного еквівалента тому чи іншому терміну, або ж коли застосування калькування, транслітерації чи описового перекладу недоречне, можливими також є інші прийоми перекладу.

До інших трансформаційних прийомів, що

застосовуються при перекладі термінів можна віднести: **конкретизацію та генералізацію.**

Конкретизація – процес, при якому одиниця більш широкого конкретнологічного змісту передається в мові перекладу одиницею конкретного змісту. В українській мові необхідно робити заміну слова чи словосполучення, що мають більш широкий спектр значень, еквівалентом, який конкретизує значення згідно контексту або стилістичних вимог. Наприклад, поняття “*досліджувати*” може відноситися до різних ситуативних умов, і в значній мірі упорядковується контекстом; в англійській мові цьому поняттю будуть відповідати різні більш вузькі за значенням одиниці, в залежності від контексту: *to explore* – досліджувати місцевість (порівн. *to explore the environment*); *to investigate* – досліджувати ринок (порівн. *to investigate the market*); *to research into* – досліджувати явище (порівн. *to research into the classical literature*).

При перекладі термінів також можливим є застосування прийому **генералізації**. Генералізація вихідного значення має місце в тих випадках, коли міра інформаційної упорядкованості вихідної одиниці вища за міру упорядкованості одиниці, що відповідає їй за змістом в мові перекладу. Наприклад: *щільний фільтр* – *edge-type filter*.

Деякі інші трансформаційні прийоми перекладу термінів вимагаються в тих випадках, коли значення того чи іншого терміну для української мови є новим.

Скажімо, в англійському тексті з оптичної інтерферометрії є терміни, переклад яких не зареєстрований галузевими англо-українськими словниками. Наприклад, термін *field time of the camer*. Відразу спадає на думку те, що найважчим при перекладі даного словосполучення є значення слова *field*. Тим не менше, зрозумівши, що мова йде про роботу камери з отримання сигналів від об’єкту, що знімається, можна зробити висновок, що *field time* – це “час, протягом якого камера отримує сигнал від об’єкта”, “час зйомки”. В цілому для перекладу терміна *field time of the camer* краще за все підходить існуючий в українській мові термін “такт камери”. Збереження при

перекладі цього терміну буде означати, що перекладач скористався прийомом **логічної синонімії**.

Також можна перекладати терміни, скориставшись прийомом **експлікації**. Експлікація – коли лексична одиниця мови оригіналу замінюється словом (словосполученням), яке передає його значення. Наприклад термін *localized filter*, який в даному контексті – контексті з оптичної інтерферометрії перекласти як “локалізований фільтр” чи “місцевий фільтр” неможливо через правила сполучуваності слів в українській мові. Цей термін довелося б перекласти як “фільтр, який працює в рамках кожної точки”.

Розглянемо ще деякі прийоми. **Компресія** – більш компактне викладення думок завдяки випусценню зайвих елементів та позамовного контексту. Наприклад: *перехід від одного виду зношення до другого* – wear transition.

Інверсія – це зворотній порядок слів, для привернення уваги до конкретних елементів. Наприклад: *spring-engaged piston* – поршень, притиснутий(до дисків) пружинами.

Висновки. Отже, переклад термінів – дуже відповідальна задача для перекладача. Часто вибір прийому перекладу термінів зумовлений їх структурними особливостями. Наведений список прийомів перекладу англійських науково-технічних термінів не є абсолютним. Переклад – це справа творча, індивідуальна.

Література:

1. Алексеева И.С. Профессиональное обучение переводчика. – СПб.: Изд-во «Союз», 2001. – 288 с.
2. Володина М.Н. Когнитивно-информационная природа термина и терминологическая номинация. [Текст] / М. Н. Володина. – Москва, 1998. – 320 с.
3. Герд А.С. Язык науки и техники как объект лингвистического изучения. [Текст] / А. С. Герд // Филологические науки. – 1986, №2. – С. 48–56.
4. Даниленко В.П. Семантическая структура специального слова и ее лексикографическое описание. [Текст] / В. П. Даниленко. – Свердловск, 1991.–155 с.
5. Канделаки Т.Л. Значение терминов и системы значений

научно-технических терминологий. [Текст] / Т. Л. Канделаки // Проблемы языка науки и техники. – М., 1970. – С. 12 – 92.

6. Карабан В. І. Переклад наукової і технічної літератури. — К., 2001. – 302 с.

7. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. [Текст] / А. Я. Коваленко. Учбовий посібник. – 2001. – 290 с.

8. Мишланова С.Л. Терминоведение XXI века: история, направления, перспективы. [Текст] / С. Л. Мишланова // Филологические науки. – 2003, №2. – С. 94 – 101.

9. Прохорова В.Н. Семантика термина. [Текст] / В. Н. Прохорова // Вестник МГУ. Серия 9. Филология. – 1981, №3. – С. 23–32.

10. Суперанская А.В., Подольская Н.В., Васильева Н.В. Общая терминология. Вопросы теории. [Текст] / А. В. Суперанская, Н. В. Подольская, Н. В. Васильева. – М., 1986. – 299 с.

УДК: 373.51

М.Ф. Письменна

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЦІЛІСНА СИСТЕМА

У статті розкриваються особливості реалізації компетентісно орієнтованого підходу в навчально-виховному процесі Миколаївської гімназії №3, результати системи роботи педагогічного колективу в цьому напрямі.

The article deals with the peculiarities of a competency-based approach in the educational process of Nikolaev gymnasium №3, the results of the system of teaching staff in this area.

Необхідність розв'язання проблем навчання з точки зору компетентнісного підходу викликана світовою тенденцією інтеграції, глобалізації економіки, стандартизацією європейської освіти на засадах Болонської угоди [1]. Відомо, що за останні роки інтерес учнів до навчання помітно знижувався. Це пов'язане, на наш погляд, з тим, що за існуючих методик та підручників діти на уроках були позбавлені ініціативи. Їм пропонували лише закриті завдання, які припускали єдину відповідь, при тому правильність цих відповідей спиралася тільки на авторитет книги або вчителя. У такому разі діти не в змозі встановити зв'язок того, що вивчається, з реальністю.

Головна місія школи у сучасних умовах – підготовка людини до осмисленого та реального сприйняття життя, яке потребує фахівців, здатних гнучко й оперативно адаптуватися до вимог часу, адекватно реагувати на нові виклики, навчатися протягом життя, розвиватися і творити [2]. Саме тому навчальний заклад повинен забезпечити досягнення таких результатів, які можливі тільки на основі впровадження компетентнісно орієнтованого підходу в навчанні та вихованні.

Розуміючи, якою непростою є місія освітян сьогодні, педагогічний колектив Миколаївської гімназії №3 працює в режимі розвитку, у творчому пошуку, спрямованому на визначення власних пріоритетів особистісного соціального іміджу.

У закладі забезпечена належна матеріально-технічна база для навчання й виховання відповідно до сучасних санітарно-гігієнічних, матеріально-технічних і педагогічних вимог. Для ефективної організації навчально-виховного процесу обладнані й оформлені сучасні кабінети, всі підключені до Інтернету. Активно працює інфраструктура: методична та бібліотечна служби гімназії органічно

з'єднують інформаційні, телекомунікаційні, комп'ютерні технології життєдіяльності закладу; діє власний веб-сайт, який систематично забезпечує офіційне представлення інформації про заклад у мережі Інтернет, функціонує літня дистанційна школа для здібних та обдарованих учнів гімназії. Бібліотекар має свій блог, мета якого - оперативне подання інформації читачам про роботу бібліотеки гімназії, можливість спілкування з учнями у режимі діалогу. Це спроба залучити якомога більше дітей до читання взагалі.

Організація діяльності педагогічного колективу обумовлена локальною науково-методичною проблемою *«Культурологічний підхід до початково-виховного процесу як простір для успішної самореалізації учнів гімназії»*.

На уроках і у позаурочний час учителі гімназії розширюють уявлення учнів про основні культурологічні концепції, пов'язані із сучасними науковими дисциплінами та культурними процесами, сприяють формуванню самосвідомості гімназистів на основі національної культурної спадщини. Педагоги створюють сприятливі умови для культурологічної діяльності, основою якої служить партнерство рівноправних учасників освітнього і культурологічного процесу, забезпечують розвиток ключових компетентностей, що відповідає ступеню навчання, потенціалу дитини і рівню її особистісного розвитку.

Активно залучаємо учнів у полікультурний простір. З 2003 року працюємо з обласним товариством поляків (до 2014 року на базі гімназії працював факультатив з вивчення польської мови, заняття відвідували не тільки учні, а й учителі, зараз бажаючі вивчати польську мову відвідують заняття на базі товариства). Цього року гімназія підписала угоду з Академією Бізнесу в Домброві Гурнічій. Кожного року декілька випускників гімназії вступають до польських вищих навчальних закладів.

Миколаївська гімназія №3 співпрацює з вищими навчальними закладами м. Миколаєва, найбільш активно - із Миколаївським національним аграрним університетом. У рамках співпраці гімназисти і вчителі мають можливість брати участь у цікавих екскурсіях, факультетських олімпіадах і конференціях університету.

Гімназія - це стартовий майданчик для побудови власної кар'єри. Випускники закладу працюють на відомих підприємствах країни, в науково-дослідницьких установах, навчаються в університетах Польщі, Німеччини, Швеції, Норвегії та Канади. Соціальний досвід, що діти отримують у гімназії, допомагає їм стати лідерами громадського життя у майбутньому. Яскравий приклад - **Соколик Олег** у 2010 році був обраний студентським мером Миколаєва і, отримавши перемогу на Всеукраїнському фестивалі «Студентська республіка», досяг вершин нової посади – студентський президент України 2010-2011 років. **Бакалець Леся** – міністр міністерства інформації у гімназії – закінчила журналістський факультет КНУ ім. Т.Шевченка - сьогодні журналіст каналу «1+1».

Однією з особливостей навчально-виховного процесу в гімназії є участь дітей у пошуково-дослідницької роботі. Активно працює наукове товариство гімназистів; на предметних кафедрах сформовані єдині дослідницькі колективи, які об'єднують дослідників-педагогів та дослідників-учнів. За можливості до цих дослідницьких колективів приєднуються і вчені миколаївських університетів. Саме така співпраця забезпечує інтенсивний розвиток інтелектуальних і творчих здібностей як педагога, так і учня. Викладачі вищих навчальних закладів і вчителів збагачують один одного: фундаментальність знань, науково-методична і дослідницька діяльність, діловий стиль спілкування педагога ВНЗ разом із дохідливістю пояснень учителя, постійним відстежуванням розвитку учнів, корекцією їх знань, тісним зв'язком із сім'єю.

Є так звані «три кити», на яких тримається робота педагогічного колективу: професіоналізм, довіра, відданість. Новий освітній менеджмент став причиною утвердження в управлінській системі гімназії організації роботи педагогічного, учнівського, батьківського колективів за принципом «Ми робимо одну справу».

Розуміння цього педколективом дає надію, що у гімназії є майбутнє, адже гімназія – це заклад, де якісно навчають і наполегливо вчаться.

Література:

1. Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації / Нац. акад. пед. наук України /Ред. кол.: В.Г. Кремень, В.І. Луговий, О.І. Ляшенко: – К.: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2014.

2. Логвінова Я. Обґрунтування сутності компетентнісного підходу в освіті у працях українських і зарубіжних учених // Порівняльно-педагогічні студії. - 2001.- № 3–4.

УДК 811. 111: 371.321

А. В. Плужнік

ВИКОРИСТАННЯ РОЛЬОВОЇ ГРИ ДЛЯ АВТОМАТИЗАЦІЇ ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК У ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядається значення рольової гри, як ефективного прийому для автоматизації лексичних навичок під час вивчання англійської мови студентами у вищій школі.

The article deals with the value of role-play as a method for automatising the lexical skills at English lessons for students.

Keywords: learning, role play, automatising the lexical skills, expanding the vocabulary.

Актуальність вивчення іноземних мов викликана інтеграцією національної освіти у світову систему освіти та європейські заклади освіти та здійснюється з урахуванням основних принципів державної політики в Україні. Сучасна стратегія навчання іноземних мов визначається потребами сучасного суспільства та рівнем розвитку лінгвістичних, психолого-педагогічних та суміжних наук. Цією стратегією є комунікативний підхід, який зумовлює практичну межу навчання і вивчення іноземних мов, а саме: оволодіння іншомовним, між культурним спілкуванням, шляхом формування і розвитку вмінь навичок діалогічного та монологічного спілкування [4].

Від сучасних студентів вимагаються вміння вести бесіду іноземною мовою, отримувати інформацію, читати літературу з метою пошуку та отримання інформації. Для цього вони повинні володіти лексикою та вільно нею оперувати. Проте методика формування лексичних навичок все ще недостатньо опрацьована і потребує уваги з боку методистів.

Необхідно мати відповідний рівень методів, форм та прийомів навчання для удосконалення володіння студентами іноземними мовами. Також визначаються специфічні труднощі лексичного матеріалу та вважається, що система лексики недостатньо виявлена в лінгвістиці, на відміну від граматики й фонетики. Характерною особливістю англійської лексики є її багатозначність і омонімія.

Цілком очевидно, що методика навчання лексики повинна враховувати специфіку конкретної мови. Саме розвиток

лексичних навичок є головною запорукою вільного володіння іноземною мовою, а в штучному середовищі, де студент не має змогу спілкуватися з носієм мови, ще важче розвинути його комунікативні здібності та розвинути лексичний запас [2].

Викладач має постійно розширювати словниковий запас студентів через виконання вправ на похідні слова, побудовані за допомогою різних засобів словотворення. Слова, які можуть бути зрозумілими у тексті без спеціального вивчення теж складають потенційний словниковий запас. Слід постійно звертати увагу студентів на багатозначність слів і навчати їх розпізнаванню. Важливо постійно давати багато вправ на підбір синонімів і антонімів. Це допоможе швидко орієнтуватися у мовних ситуаціях. А мовні ситуації допомагає створити рольова гра, яку використовують при автоматизації та закріпленні лексичного матеріалу з теми.

Використання рольових ігор при роботі з матеріалом підручника створює умови для використання мовленнєвих умінь та навичок в ситуаціях, наближених до реального спілкування. При цьому студенти мають можливість відчувати себе вчителем, бізнесменом, директором підприємства, лікарем та тощо, що є додатковим стимулом для їхньої мовленнєвої діяльності. Систематичне використання рольової гри полегшує процес автоматизації та закріплення знань лексики з теми.

Використання рольової гри на практичних заняттях з іноземної мови впливає на розвиток уваги, пам'яті, мислення, уяви, всіх пізнавальних процесів, активізує розумову діяльність студентів, що навчаються, мотивує мовну діяльність, оскільки діти, що навчаються, опиняються в ситуації, коли актуалізується потреба що-небудь сказати, запитати, з'ясувати, довести, чимось поділитися із співбесідником. Практично весь учбовий час в грі відведений на мовну практику, при цьому не тільки говорючий, але і слухаючий максимально активний, оскільки він повинен зрозуміти і запам'ятати репліку партнера, співвіднести її з

ситуацією, визначити, наскільки вона релевантна ситуації і задачі спілкування, і правильно відреагувати. А найважливіше, що студентам початкових курсів було цікаво на парах спілкуватися іноземною мовою, а саме це дало їм змогу відчувати свої сили та покращити мовні вміння, застосувати та активізувати здобутий лексичний матеріал на практиці. Але необхідно зазначити те, що під час організації рольової гри потрібно, безперечно, враховувати вікові особливості студентів, їх вікові характеристики, а також здатність володіння лексичним матеріалом [5].

Тому рольова гра, яка в основному базується на розв'язанні конкретної, порушеної на занятті викладачем проблеми, забезпечує оптимальну активізацію комунікативної діяльності студентів на парах, що сприяє автоматизації нової та повторенню знайомої лексики.

Підводячи підсумок, ігрова діяльність впливає на розвиток уваги, пам'яті, мислення, уяви, всіх пізнавальних процесів у студентів та є ефективним прийомом для автоматизації лексичних навичок.

Рольова гра допомагає спілкуванню, сприяє передачі накопиченого досвіду, одержанню нових знань, правильній оцінці вчинків, розвитку комунікативних навичок людини, її сприйняття, емоцій, таких рис, як колективізм, активність, дисциплінованість, спостережливість, уважність. Крім того, що рольові ігри мають величезну методичну цінність, вони ще й цікаві як викладачу, так і студенту.

Література:

1. Артемов В. А. Психология обучения иностранным языкам: Учеб. пособие. – М.: Просвещение, 1983. – с. 222

2. Бех П. О., Биркун Л. В. Концепція викладання іноземних мов в Україні // Іноземні мови. – 1996. – с.3-8 .

3. Близнюк О. І., Панова Л. С. Ігри у навчанні іноземних мов: Посібник для вчителів. – К.: Освіта, 1997. – с. 64.

4. Гусак Т.М. Крилова В.Г. Проблеми формування навичок у навчанні іноземної мови// Рідна школа. - 2004. - №9

5. Пассов Е. И. Урок иностранного языка в средней школе. Игра - дело серьезное. - М.: Просвещение, 1988. – с. 130.

УДК: 334.726:663(477)

К.І. Полівода

Науковий керівник: канд..філол.наук, доцент

К.В. Тішечкіна

SUN INBEV MULTINATIONAL BEVERAGE AND BREWING COMPANY IN UKRAINE

The company Anheuser-Busch InBev is the world leader in brewing It was formed after the completion of the transaction between the InBev and Anheuser-Busch companies. In Ukraine, the company joins three breweries: Chernihiv, Kharkiv and Mykolaiv branch of «SUN InBev Ukraine».

Компанія Anheuser- Busch InBev – світовий лідер в галузі пивоваріння, утворилася після завершення угоди між компаніями InBev і Anheuser-Busch. В Україні компанія об'єднує три пивоварні заводи : Чернігівська, Харківська та Миколаївська філії «САН ІнБев Україна».

The objective of research is the disclosure of company activity SUN InBev Ukraine. The relevance of this theme is to highlight the company as the largest of Ukraine in manufacturing of beer, and also acquaintance with the brands that it produces.

«SUN Inbev Ukraine» – is the undisputed leader on the Ukrainian beer market since 2000. The company SUN InBev was formed in 2000 through the merger of production facilities for the beer production, available in Russia and Ukraine, of the two largest

producers of beer, «Interbrew» and «SUN Brewing». Currently the company presents the oldest brewing traditions (from 1366), inherited from the company Anheuser-Busch InBev [1].

This is a young and dynamic company that is a heir and deserved successor of centuries-old traditions of the world's largest brewer Anheuser-Busch InBev on the Ukrainian market.

The company «SUN InBev Ukraine» joins three breweries: «Desna» in Chernigov, brewery «Yantar» in Mykolayiv and brewery «Rogan» in Kharkiv. The company also includes 7 branches, which are responsible for distribution and sale of products in all regions of Ukraine. The portfolio of brands includes three national brands – «Chernigivske», «Rogan» and «Yantar» and seven international brands – Bud, Stella Artois, Staropramen, Beck's, Leffe, Hoegaarden, Lowenbrau.

«SUN InBev Ukraine» is the undisputed leader in the Ukrainian beer market, and it proves in practice:

1. Investment in industry and market – 400 million euros;
2. Number of jobs created in related industries – more than 30 000;
3. Market share – 39,7%;
4. Investment in social programs – 1,5 million euros;
5. Paying taxes to the state budget: 4 billion UAH [2].

For the brewing process SUN InBev Ukraine use water, energy and other resources, creating thereby by-products such as brewer's grain, greenhouse gases, and unfit for recycling waste. «SUN InBev Ukraine» is working hard to minimize the impact on the environment within its overall strategy for sustainable development «Better World», that leads us to the level of effectiveness of world class. In 2008, globally: 97,2% of the total waste and byproducts are reused or recycled; water use per hectoliter improved by 4.8% over the past three years; in the last three years, was reduced energy consumption per hectoliter by 22.2% [3].

SUN InBev - the largest company for the production beer in Ukraine. It has three factories that manufacture products for the domestic and external markets. Over the years, the company has never lost to primacy in the competition. It should be noted that the

company not only manufactures products in Ukraine, but also cares about its ecology and health of the nation.

Література:

1. Лидер пивного рынка Украины «САН ИнБев Украина» выбрал HOSHVA PR [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.mami.org.ua/news/market-news/1098>

2. САН ІнБев Україна [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.suninbev.com.ua/ua/about/sun-inbev-ukraine>

3. САН ІнБев Україна [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://uk.wikipedia.org/wiki/САН_ІнБев_Україна

УДК 37.014.6

Н. Г. Пономаренко

ЕКСПЕРТИЗА В ОСВІТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті визначено сутність педагогічної експертизи як стандартної процедури, як складової прийняття ефективних управлінських рішень і як особливої технології загальної організації мислення експерта. Класифіковано та охарактеризовано види експертиз в освіті залежно від застосованого принципу і предмета.

Ключові слова: педагогічна експертиза, гуманітарна експертиза, демократична експертиза, дитячо-доросла експертиза, психолого-педагогічна експертиза, дидактична експертиза, атестаційна експертиза, експертиза проекту, експертиза інновацій, експертиза навчально-виховного процесу.

In the article the essence of pedagogical expertise as a standard procedure, as a component of effective management decisions and as a special technology of the general organization of expert's thinking is defined. The main types of expertise in education,

according to the using principle and subject are classified and characterized.

Keywords: *pedagogical expertise, humanitarian expertise, democratic expertise, expertise of children and adults, psychological and pedagogical expertise, didactic expertise, certification expertise, project expertise, expertise of innovations, expertise of educational process.*

Освіта - це стратегічний ресурс соціально-економічного, культурного і духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту людей. Але в Національній доктрині розвитку освіти України на 2012-2021 роки зазначено, що нинішній рівень освіти не дає їй змогу повною мірою виконувати функцію ключового ресурсу соціально-економічного розвитку країни і підвищення добробуту громадян.

За таких умов постала потреба оновлення управління в освіті. Відтак актуальним завданням є обґрунтування й упровадження нових, відкритих моделей управління навчальними закладами, в яких поєднуються засоби державного впливу та громадське управління. Таким засобом може бути експертиза, що, на думку науковців й практиків, передбачає не лише дослідження педагогічних явищ, об'єктів, процесів, результатів діяльності, а й узгодження пріоритетів діяльності навчальних закладів в межах державно-громадських вимог й інтересів учасників навчального процесу, і на цій основі прогнозування розвитку систем освіти, експертне оцінювання альтернативних рішень, визначення найкращих варіантів організації освітнього простору фахівцями з метою поліпшення його якості.

На даний час вітчизняними та зарубіжними вченими класичні завдання освітньої експертизи, в основному, розв'язані. У роботах Л. М. Карамушки, В.І. Панова, Ю.М. Швалба, В.А. Ясвина розвинуто психологічні аспекти експертного оцінювання. Наукову і практичну цінність мають праці з питань дослідження структури експертизи в освіті, зокрема: С.Д. Бешелева, В.А. Бухвалова, Ф.Г. Гурвича, Я.Г.

Плінера, В.С. Черепанова. Проблемам уніфікації категоріально-понятійного апарату присвячені роботи С.У. Гончаренка, Ю.А. Конаржевського, Є.А. Михайличева, В.М. Полонського, М.Д. Ярмаченка. У працях науковців та практиків Д.І. Дейкуна, А.М. Єрмоли, М.М. Поташника, В.ІІ. Симонова, М.М. Скаткіна, П.І. Третьякова та ін. розв'язуються актуальні питання щодо застосування механізмів експертизи в діяльності керівників шкіл та органів управління освітою.

Механізми експертизи сьогодні використовуються для оцінки важливих компонентів освітньої діяльності: інновацій (Л.М. Ващенко, Л.І. Даниленко, В.С. Лазарєв, Б.П. Мартиросян, В.Ф. Паламарчук), ефективності управління навчально-виховним процесом (А.М. Єрмола, Є.В. Литвиненко), якості навчальних підручників (Т.О. Лукіна) тощо.

Поняття «експертиза в освіті» по-різному трактують і розуміють її розробники: від особливого типу дослідницької діяльності, що потребує професійного підходу щодо її здійснення, до механізму управління в освітній галузі.

Д. Іванов поняття «експертиза» розуміє як діяльність людини, що посідає позицію експерта, її цілі, цінності, розумові процедури, які дозволяють зробити експертний висновок, у тому числі пов'язані з різними аспектами освітньої діяльності. Основне призначення експертизи в освіті полягає в наданні допомоги, підтриманні колективів навчальних закладів для здійснення тих чи інших змін та управління ними як на етапі формування задуму (проектування), так і під час його реалізації. В цьому випадку роль експертизи полягає в супроводі процесу реалізації задуму [1].

В. Черепанов визначає педагогічну експертизу як сукупність процедур, необхідних для отримання думок у формі міркувань або оцінювання педагогічного явища, об'єкта [2].

О. Касьянова звертає увагу на такі особливості педагогічної експертизи [3].

По-перше, експертизу здійснюють для педагогічно значущих цілей, тобто її орієнтовано на те, щоб на підставі аналізу й інтерпретації результатів одержати нову інформацію

про те, як поліпшити якість освіти, навчання, виховання та розвитку особистості учня.

По-друге, вона надає принципово нову змістовну інформацію про педагогічну діяльність вчителя.

По-третє, її здійснюють за допомогою методів, які органічно вписуються до логіки педагогічної діяльності.

По-четверте, за допомогою експертизи посилюють контрольню-оцінювальні функції діяльності вчителя та керівника.

По-п'яте, навіть деякі традиційні методи та засоби навчання і виховання можуть бути трансформовані в методи та засоби педагогічної експертизи.

Як показує аналіз літератури [4,5], найбільш важливими функціями експертизи є:

- функція керування, яка забезпечує оптимізацію управління не тільки окремої школи, а й всієї системи освіти;

- функція сертифікації та акредитації (або функція контролю), яка з'ясовує, в якій мірі характеристики об'єкта, який підлягає експертизі, відповідають встановленим нормам та стандартам;

- функція стимулювання. Іншими словами, експертиза дає поштовх до реформаційних, інноваційних процесів в системі освіти як на макро-, так й на макрорівні, які сприяють покращенню освітнього простору;

- функція виправдання витрат, яка з'ясовує ефективність та доцільність витрат засобів та ресурсів, які виділяються на освіту;

- репрезентативна функція, яка передбачає відкритість результатів експертизи. Згідно цієї функції, школи повинні надати інформацію про своє функціонування зовнішнім сторонам. Ця функція сприяє відкриттю школи та системи освіти в цілому соціуму.

Варто зазначити, що експертиза часто переслідує дві загальні мети, які іноді протиріччать одна одній[4]. Зовнішні управлінські цілі полягають у виявленні якості та мірі реалізації державного стандарту освіти, проведення порівняльного аналізу

освітніх установ, визначенні доцільності витрат засобів та ресурсів.

Внутрішні педагогічні цілі полягають у намаганні проведення систематичного аналізу якості навчального процесу, підвищення рівня саморефлексії викладачів, їхньої методичної підготовки.

Аналіз теоретичних розробок і стан практики здійснення педагогічної експертизи дозволяє виокремити дві моделі експертизи діяльності навчальних закладів: розвивальну і діагностичну, а за структурою і змістом внутрішню експертизу (самоекспертизу) та зовнішню – (дослідження діяльності закладу освіти, навчально-виховного процесу незалежними експертами).

Основне призначення внутрішньої експертизи полягає у виокремленні труднощів і проблем, а також визначення шляхів їх розв'язання у діяльності навчального закладу та/ або реалізації програми його розвитку. За результатами внутрішньої експертизи визначаємо потребу зовнішньої експертизи, призначення якої – допомогти у розв'язанні виявлених проблем та аналізі проміжних результатів діяльності колективу, прогнозуванні подальшого розвитку [6].

На основі теоретичного осмислення сутності експертизи, аналізу генетичних джерел та вивчення стану практики використання в освіті О. Касьянова надає таку класифікацію педагогічної експертизи [7]:

- залежно від застосованого принципу – гуманітарна (С. Братченко, Б. Юдін), демократична (В. Державін), дитячо-доросла (А. Тубельський), педагогічна, психолого-педагогічна (Г. Мкртичян, Е. Усова, А. Фурман, Ю. Швалб), дидактична (В. Беспалько, К. Корсак);

- залежно від предмета – атестаційна (Г. Єльнікова, О. Боднар), експертиза проекту (С. Братченко, М. Князева), інновацій (Л. Буркова, Л. Даниленко, Т. Новикова, О. Попова), експертиза навчально-виховного процесу (Л. Петренко).

Література:

1. Иванов, Д. А. Экспертиза в образовании : учеб. пособие для студ.высшихучеб. заведений / Д. А. Иванов. — М. : Издательский центр «Академия», 2008. — 336 с.

2. Черепанов В. С. Теоретические основы педагогической экспертизы: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.01 / Вячеслав Сергеевич Черепанов. – Глазов, 1990. – 351 с.

3. Касьянова О. М. Контрольно-аналітична діяльність керівника навчального закладу / О. М. Касьянова. — Х. : Вид. група «Основа», 2014. — 192 с. — (Серія «Абетка керівника»).

4. Педагогическоеобразование в университете: контекстно-биографическийподход: монография / под ред. А. Л. Гаврикова, М. Н. Певзнера. – Великий Новгород: Изд-воНовГУ, 2001. – 301 с.

5. McBride B., SchostakJh. An Introductory to Qualitative Research // <http://www.enquirylearning.net/ELU/Issues/Research/Res.html>

6. Касьянова О. Педагогічна експертиза діяльності навчального закладу: навчально-методичний посібник / О. М. Касьянова. – Х.: Видавнича група «Основа», 2012. – 128 с.

7. Касьянова О. Теоретичне узагальнення сутності експертизи як педагогічного феномену / О. Касьянова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. - № 29 (82). – С. 191-196.

УДК: 811.111

Н.М. Попова

Науковий керівник: канд..пед.наук, доцент С.Г. Заскалета

THEME: SUNFLOWER IN BRITAIN

(HELIANTHUS ANNUUS)

Edible Parts: Flowers, seed, stem.

Edible Uses: Coffee, oil.

Seed - raw or cooked. A delicious nut-like flavour, but very fiddly to extract due to the small size of the seed. Commercially there are machines designed to do this. Rich in fats, the seed can be ground into a powder, made into sunflower butter or used to make seed yoghurt. When mixed with cereal flours, it makes a nutritious bread. Cultivars with up to 50% oil have been developed in Russia. The oil contains between 44 - 72% linoleic acid. The germinated seed is said to be best for seed yoghurt, it is blended with water and left to ferment. The sprouted seed can be eaten raw. A nutritional analysis of the seed is available. Young flower buds - steamed and served like globe artichokes. A mild and pleasant enough flavour, but rather fiddly. Average yields range from 900 - 1,575 kg/ha of seed, however yields of over 3,375 kg/ha have been reported. A high quality edible semi-drying oil is obtained from the seed. It is low in cholesterol, and is said to be equal in quality to olive oil. Used in salads, margarines, or in cooking. The roasted seed is a coffee and drinking chocolate substitute. Another report says the roasted hulls are used. The leaf petioles are boiled and mixed in with other foodstuffs.

Cultivation details

An easily grown plant, but it grows best in a deep rich soil. Plants are intolerant of acid or waterlogged conditions. Especially when grown for its edible seed, the plant prefers a sunny position though it also tolerates light shade. Requires a neutral or preferably calcareous soil. As sunflowers have highly efficient root systems, they can be grown in areas which are too dry for many other crops. Established plants are quite drought-resistant except during flowering. The sunflower tolerates an annual precipitation of 20 - 400cm, an average annual temperature in the range of 6 - 28°C and a pH in the range of 4.5 - 8.7. The young growth is extremely attractive to slugs, plants can be totally destroyed by them. Members of this genus are rarely if ever troubled by browsing deer or rabbits.

The sunflower is a very ornamental plant that is widely grown in gardens and is also a major commercial crop for its edible seed and many other uses. It grows well in Britain, but it does not ripen its seed reliably in this country and so is not suitable for commercial cultivation at the present. It is the state flower of Kansas. Three distinct groups of sunflowers are cultivated:- Giant types grow from 1.8 - 4.2 metres tall with flower heads 30 - 50cm in diameter. The seeds are large, white or gray in colour, sometimes with black stripes, and are the best for culinary purposes, though the oil content is lower than for other types. 'Grey Stripe', 'Hopi Black Dye', 'Mammoth Russian' and 'Sundak' are examples of this type. Semi-dwarf types grow from 1.3 - 1.8 m tall, are early maturing and have heads 17 - 23 cm diameter. The seeds are smaller, black, gray or striped, the oil content is also higher. Examples include 'Pole Star' and 'Jupiter'. Dwarf types grow from 0.6 - 1.4 m tall, are early maturing and have heads 14 - 16 cm in diameter. The seeds are small but the oil content is the highest.

Examples include 'Advance' and 'Sunset'. Some forms are being bred for greater cold tolerance and should be more reliable in Britain. Plants tend to grow better in the south and south-west of England. Most forms require a four month frost-free growing season, though some Russian cultivars can mature a crop in 70 days. When

plants are grown in cooler latitudes the seed contains higher proportions of polyunsaturated fatty oils. The plant has a strong taproot that can penetrate the soil to depth of 3 metres, it also has a large lateral spread of surface roots. Sunflowers grow badly with potatoes but they do well with cucumbers and corn. A very greedy and vigorous plant, it can inhibit the growth of nearby plants. Plants tend to impoverish the soil if they are grown too often in the same place. A good bee plant, providing large quantities of nectar. The flowers attract beneficial insects such as lacewings and parasitic wasps. These prey on various insect pests, especially aphids. Do not grow pumpkins and some other - I can't remember what - plants underneath sunflowers, as the roots exude a chemical or something that either kills or at least badly stunts some - in fact, I think most - other plants.

Propagation

Seed - sow in mid spring in situ twice the width of the leaves apart (1 foot +/-). An earlier start can be made by sowing 2 - 3 seeds per pot in a greenhouse in early spring. Use a fairly rich compost. Thin to the strongest seedling, give them an occasional liquid feed to make sure they do not become nutrient deficient and plant them out in late spring or early summer. Seed, harvested at 12% moisture content and stored, will retain its viability for several years. Get the seeds out of the heads, try rubbing them on old wirewoves - the ones with sets of 3 + wires twined like a spring.

Література:

1. Sunflower http://www.iron-clay.com/herbal_remedies/sunflower.html.
2. About Sunflowers – Grow Sunflower Plant <http://hubpages.com/hub/About-Sunflowers-Grow-Sunflower-Plant>.
3. Андерш Й. Ф. Русско-украинский словарь научной терминологии. Общественные науки. Киев : 1994 - 700 с.

4. Малишев В. Ф. Новий англо-український та українсько-англійський словник. Додаток / Приложение к словарю. Глобус: 2004 г. – 122 с.

УДК: 811.111

А.І. Проскурня

Науковий керівник: канд.філол.наук, доцент К.В. Тішечкіна

WHY DO WE NEED MANAGEMENT?

This paper deals with manager definition and its role in our society. Also the information about education and how to be a successful manager are presented.

Key words: manager, leader, successful.

У статті розкрито поняття "менеджер" та роль менеджерів у суспільстві. Також надано інформацію щодо освіти та поради, як стати успішним менеджером.

Ключові слова: менеджер, лідер, успішний.

Nowadays there is a great number of prestigious professions. More people prefer intellectual work to physical work. Today there are lots of lawyers, doctors, psychologists, designers, financial experts, managers and accountants. A big number of people choose intellectual work because everyone wants to have a good salary, to work at the office or even at home, to have flexible timetable and promotion.

Manager is relatively new profession. A Manager is a person who is responsible for planning and directing the work of a group of individuals, monitoring their work and taking corrective action when necessary. A manager is a person whose job is to oversee one or more employees, divisions or volunteers to ensure that they carry out certain duties or meet specific group goals, an individual who is in charge of a certain group of tasks or a certain subset of a company. As an example, a restaurant will often have a front-of-house manager

who helps the patrons, and supervises the hosts; or a specific office project can have a manager, known simply as the project manager. Certain departments within a company designate their managers to be line managers, while others are known as staff managers, depending upon the function of the department. For many people, this is their first step into a management career. Successful management should have the relationship between the manager and his or her staff. Good relationships in its turn are based on trust, help, understanding and support. Manager should be calm and active, when need it. Also he should be smart, patient, purposeful, persistent, correct, attentive and loyal. Besides, manager should be an example for other workers and he should have leadership skills. Good business management is the key to success and good management starts with setting goals. Manager must set goals for himself for the accomplishment of the many tasks necessary in starting and managing his business successfully.

We talk about managers and how organizations are easy to manage, because it simplifies management. The word “management” is so engrossing, it’s easy to dump so much into it. We can reduce the term “managers” to contact points with the rest of the organization. The teams can do the rest, and their effectiveness will probably improve. Without managers, we’ll have anarchy. As for me, someone must help everyone, control everything, motivate staff, take an interest in employees.

There are lots of economy universities all over the world and you can find different specialties there. At the end of studying manager can work as an accountant, financial expert or marketer, for example, but none of them couldn’t be manager because only a person with strong character can be a good leader.

Literature:

1. Rachman D. J. Business Today 5 / D. I. Rachman, M. K. Mescon. — New York : Random House Business Division, — 1987. — 643 p.

2. Sinek S. Start with Why: How Great Leaders Inspire Everyone to Take Action / S. Sinek. — London : Portfolio Trade, — 2011. — 256 p.

3. Management: quality and competitiveness / J. M. Ivanevich, P. P. Lorenzi, S. J. Skinner, P. B. Crosby. — Irwin : Buzz Ridge, — 1994. — 660 p.

УДК 001.895:796.011-057.87

Ф. І. Саказли

ІННОВАЦІЇ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Анотація. В статті розглянуті проблеми реформування системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах в зв'язку з переходом до кредитно-трансферної форми навчання. В основі запропонованої методики лежить формування у студентів потреби в систематичних заняттях рухової активності та в здоровому способі життя.

Annotation. In the articles considered of problem of reformation of the system of physical education in higher educational establishments in connection with passing to the credit-transfer form of studies. Offered method, forming for the students of requirement is underlaid in systematic employments of motive activity and in the healthy way of life.

Постановка проблеми. Фізичне виховання є невід'ємною частиною загального виховання студентської молоді. Дисципліна «Фізичне виховання» обов'язкова для студентів усіх фахів, вона забезпечує всебічний, фізичний розвиток особистості, зміцнення здоров'я та покращення

психофізіологічного стану студентів у процесі професійної підготовки. У системі фізичного виховання студентів за останні десятиріччя відбулися значні зміни.

З погляду на збереження здоров'я, ефективність традиційних занять фізичною культурою низька. Перенавантаження функціональних систем, зниження розумової і фізичної працездатності, виражена в тому – це далеко не повний перелік результатів, характерних для стандартно нормативної освітньої парадигми, враховуючи одне заняття на тиждень. Тому важливим аспектом є формування у студентів звички до систематичних занять руховою активністю і здорового способу життя. В цьому, на нашу думку, полягає значне підвищення ефективності процесу фізичного виховання студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи наукову літературу можна сказати, що проблема вдосконалення педагогічних технологій у викладанні фізичної культури та покращення рівня рухової активності молоді мають дуже важливе значення.

Згідно із сучасними дослідженнями науковців, стає очевидним, що низький фізичний розвиток молодого покоління вказує на те, що наявна система фізичної культури недостатньо забезпечує повноцінний розвиток здоров'я особистості. Тому педагогічні технології фізичної культури повинні передбачати інтеграцію фізичного навчання та фізичного виховання, фізичного розвитку й фізичного збереження здоров'я особистості.

Фізична культура як навчальний предмет вищих навчальних закладів не виконує повною мірою своєї важливої функції – формування дієвого ставлення людини до власного фізичного вдосконалення, а отже, характеризується зниженням інтересу в більшості студентів до фізкультурно-спортивної діяльності [1]. Саме тому фізична культура потребує нових інноваційних засобів педагогічних технологій. Однак через недостатню матеріальну базу багатьох навчальних закладів поширення та вдосконалення нових інноваційних методів

викладання фізичної культури є достатньо суттєвою проблемою в наш час.

Мета статті – теоретично обґрунтувати основні інноваційні методи організації педагогічного процесу викладання фізичної культури у вищих навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останнім часом спостерігається погіршення здоров'я студентської молоді. Однією з причин є малорухливий спосіб життя. Навчальний день тривалістю 6 годин, після чого самостійна підготовка або безглузде витрачання часу в інтернеті, які не залишають студентам можливостей для занять фізичними вправами. Великою проблемою є ставлення студентів до занять з фізичного виховання у ВНЗ. У кращому випадку це неприємний обов'язок. У гіршому – ігнорування занять. У зв'язку з цим перед викладачами фізичного виховання постає складне питання: як оздоровити та зацікавити студентську молодь, водночас покращуючи рівень їх фізичної підготовленості [2].

Насамперед слід розглянути сутність основних інноваційних методів. Мультимедійні технології пов'язані зі створенням мультимедійних продуктів: електронних книг, енциклопедій, комп'ютерних фільмів, баз даних. У цих продуктах об'єднуються текстова, графічна, аудіо- та відеоінформація, анімація. Мультимедійні технології перетворили комп'ютер на повноцінного помічника, дали змогу молодим людям будь-якого віку, не виходячи з навчальної аудиторії, будинку, офісу, бути присутніми на лекціях видатних учених, брати участь у конференціях, діалогах, вести кореспонденцію.

Актуальним є запровадження мультимедійних методів у технології викладання фізичної культури у вищих навчальних закладах. Звичайно, жоден комп'ютер не замінить живого виконання будь-якої фізичної вправи, однак розробка спеціальних презентацій, фільмів спортивної тематики та створення комп'ютерних моделей дали б змогу студентам візуально сприйняти правильність виконання тієї чи іншої вправи й сформувати правильний підхід щодо дотримання

здорового способу життя [6]. Тому перед кожним заняттям студенти повинні проглянути відеоматеріал, який відповідає змісту заняття. Саме тому слід розробити спеціальні технологічні лабораторії, оснащені сучасним комп'ютерним обладнанням, які повинні створювати спеціальні програми для модернізації процесу фізичного виховання та корекції виконання певних рухових вправ [3].

Інтегровані технології – відносно новий різновид інноваційних технологій, який припускає, що викладач за можливості чітко визначає реакції, поняття, ідеї й навички, які мають бути засвоєні студентами, а потім за допомогою багатостороннього підходу допомагає їм спрямувати власну діяльність на досягнення цих цілей. При цьому студент може діяти у власному темпі, заповнюючи прогалини у своїх знаннях або пропускаючи той матеріал, який є добре засвоєним та закріпленим практикою.

Інтерактивні технології є специфічними й досить складними, потребують особливих знань, навичок, здібностей. Упровадження цих технологій у фізичному вихованні неможливе без педагога-дослідника, який володіє системним мисленням, розвиненою здатністю до творчості, сформованою й усвідомленою готовністю до інновацій. Педагогів-новаторів такого типу називають педагогами інноваційного спрямування, їм властиві чітка мотивація інноваційної діяльності, здатність не лише включатися в інноваційні процеси, але й бути їхнім ініціатором. Викладач фізичного виховання, який виступає в ролі педагога-новатора, має вдосконалювати методику засвоєння різних вправ, розробляти нові елементи рухової активності та обговорювати їх зі студентами, які також повинні брати участь у цьому процесі [4].

Технології ігрового навчання – це така організація навчального процесу, під час якої навчання здійснюється в процесі включення студентів у навчальну гру (ігрове моделювання явищ, «проживання» ситуації). Цей метод інноваційних технологій може бути відображений в організації навчальних занять із фізичної культури.

Окрім використання традиційних спортивних ігор, викладач має розробляти низку незвичайних рухових ігор з урахуванням індивідуальних особливостей кожного студента, при цьому ці ігри не повинні носити суто дитячий характер. Подібні ігри потрібно конструювати на основі включення до їх складу тих вправ, які є базовими для розвитку фізичних якостей молодих людей. Отже, досягається необхідний розвиток рухових умінь та навичок. За одне навчальне заняття можна провести гру, яка складається, як мінімум, із семи основних вправ. Унаслідок цього в молодих людей формується бажання вдосконалити своє здоров'я й стати більш сильними, спритними, готовими долати будь-які труднощі.

Особливим видом інноваційних технологій, які можуть застосовуватися у фізичному вихованні, є технології індивідуалізації процесу навчання. Це такий різновид організації навчально-виховного процесу, при якому вибір педагогічних засобів і темпу навчання враховує індивідуальні особливості молодих людей, рівень розвитку їхніх здібностей та сформованого досвіду. Його основне призначення полягає в тому, щоб забезпечити максимальну продуктивну роботу молоді в наявній системі організації навчання.

Індивідуальне навчання – форма, модель організації навчального процесу, при якій:

- 1) викладач взаємодіє лише з одним студентом;
- 2) один студент взаємодіє лише із засобами навчання.

У першому випадку викладач розробляє комплекс вправ для студента й складає для нього індивідуальний комплекс вправ. Викладач безпосередньо займається фізичною підготовкою студента. У другому випадку студент самостійно виконує комплекс вправ, розроблений викладачем та веде свій індивідуальний контроль за станом свого здоров'я [5].

Висновки. Кожен із вищеназваних інноваційних методів, які можуть використовуватись у фізичному вихованні, має своє право на існування. Одні методи є доступними для викладачів та студентів, інші через свою складність не набули розповсюдження. Проте важливо зазначити, що більшість із них

не є ще занадто актуальними у вищих навчальних закладах. Тому основною метою досліджень у цьому напрямі є вивчення всіх складників інноваційних методів та визначення їх місця в системі фізичної культури та спорту. Іншим важливим кроком є розробка нових методів інноваційних технологій у педагогічній технології, які б дали змогу суттєво вдосконалити сучасну систему освіти.

Література:

1. Анікеєв Д. М. Проблеми формування здорового способу життя студентської молоді / Д. М. Анікеєв // Педагогіка, психологія та медико - біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – №2. – С. 6 - 9.

2. Барчуков І. С. Фізична культура і спорт: методологія, теорія, практика / І. С. Барчуков, А. А. Нестеров. – М. : Academia, 2009. – С. 228-230.

3. Домашенко А. В. Концепція розвитку фізичного виховання студентів у вузах України 3-4 рівнів акредитації / А. В. Домашенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2002. – №22. – С. 53-57.

4. Самсонова А. В. Використання інформаційних технологій у фізичній культурі та спорті / А. В. Самсонова, І. М. Козлов, В. А. Таймазов // Теорія і практика фізичної культури. – 1999. – № 9. – С. 22–26.

5. Селиванова Т. Г. Інформаційні технології освіти / Т. Г. Селиванова // Сучасний олімпійський спорт і спорт всім : VII Міжнар. наук. конгр. : матеріали конф., 24–27 травня 2003 р. – М., 2003. – Т. 3. – С. 332–333. – 2005. – № 24. – С. 47 - 51.

6. Фураєв О. Н. До питання комп'ютеризації аналізу виконання спортивних вправ / О. Н. Фураєв // Теорія і практика фізичної культури. – 1996. – № 11. – С. 50–52.

ВИРОЩУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ВЕРБИ В ШВЕЦІЇ

Willow in Sweden

Willow (*Salix* spp.) includes several tree and shrub species, some of which grow fast and have been cultivated for energy generation in “energy forests” in Sweden since the first oil crisis in the 1970s. Clones of *Salix viminalis* are mainly used in the energy forests. Other species such as *Salix dasyclados* have also been cultivated, but to a much more limited extent. Willow has almost the same net heating value as the wood fuels, approximately 18.6 MJ/kgdm.

Current production and potential in the near future

Willow is mostly cultivated in the fields of southern Sweden, where about 1,250 farmers work with commercial plantations currently totalling about 13,500 hectares. The establishment period and intervals between harvests are 3 – 5 years and the yield can reach about 8 – 10 tonnes dry mater per hectare per annum, but significant variation occurs according to region and year. Currently about 20 % of total energy consumption in Sweden is from bioenergy. The biofuels from direct bioenergy farming make a very small contribution (< 1 TWh in 2008, not including crops produced for biogas), compared with those from wood industry residues. There is a great untapped potential, however, and bioenergy could contribute up to 220 TWh, 10 % of it coming from longterm energy farming. To date, willow chips for direct combustion are the most commonly used products on the market.

Technologies in cultivation and harvesting

Willow plantations are established from cuttings during spring. Planting material should be bought from a reputable source to ensure good stock quality. Willow is usually supplied as 2 – 3 meter long branches that are cut between December and March when the

buds are fully dormant. These can be planted immediately or carefully stored in cool conditions (-2 – -4°C) until they are used. It is necessary to protect the planting material from moisture loss and during storage prior to planting. Cuttings with burst buds should not be planted because they will not root easily. Special designs (twin rows) and techniques for willow plantation establishment have been developed. Willow branches 2 – 3 m length are cut into 15 – 20 cm sections immediately before planting. The twin-row design allows a spacing of 0.75 m between rows and 1.5 m between twin rows, leading to a planting density of about 13,000 cuttings per hectare. Weed control during the first year is very important. The willow root system establishes in the first year, during which it is not tolerant of weed competition. Measures that can ensure weed-free sites at planting have to be taken to achieve successful establishment. The site must be prepared using a deep plough in the previous autumn. Broad spectrum contact herbicides, such as glyphosate (a type Roundup Bio), are often used to control perennial weeds before any cultivation and even 2 – 3 weeks afterwards. Mechanical weed control is an alternative. In addition, residual soil-acting herbicides can be also used to control germinating weeds. Detailed recommendations can be obtained by contacting a dealer such as Lantmännen Agroenergi in Sweden. The willow crop foliage can shade out the weeds when it is well established. Willow plantations are very demanding of water and nutrients, generally requiring 3 – 5 mm of water per day during the growing season. The demand for nutrients varies according to age of the plantation and stage of crop development. For example, no N fertilisation is recommended in Sweden during the year of establishment, but 45 kg N per hectare should be applied during the second (i.e. the first harvest) year, and 100 – 150 kg N during the third and fourth years. Studies have suggested that an economic and environmental benefit may result from using waste water for irrigation, and sludge together with ash from biofuel combustion as fertiliser. Research has also demonstrated that willow can remediate soil contaminated by organic pollutants and heavy metals. Pest and disease control has to be managed. Fungal pathogens and leaf-eating insects can damage willow. Planting

mixtures of different varieties or species is always recommended. Research has led to development of new vigorous willow varieties with increased resistance to diseases such as melampsora rust and damage by insects including the willow beetle. Chemicals control of insects is not recommended from an environmental point of view, but a limited application of insecticides can be allowed to control willow beetle in some cases. Willow is preferably harvested during the winter when the ground is frozen and the moisture content in the biomass is at its lowest (ca. 50 %). Willow is harvested after 3 – 5 years of growth. Harvesters that can cut-and-chip in one or two operations and are capable of cutting two rows in one pass (i.e. suitable for twin row design) are mostly used in Sweden.

Logistics

Willow biomass is usually harvested directly by cutting and chipping in the field. The chips are then transported to district heating or CHP plants where they are stored and used. The same equipment can be used for producing and supplying willow chips for a CHP plant as is used to produce conventional wood chips. There is no major difference either in storage conditions used for willow or conventional wood chips. Willow can be stored in bundles over a longer time period without significant reduction in quality.

Energy production technologies

Willow chips are mostly used as solid fuel for direct combustion in heating or CHP boilers. However, they currently contribute up to 20 % of fuel mixtures because willow contains elevated levels of problematic elements for combustion (such as K, Cl, Na, N, Mg etc.) in comparison with other wood fuels, leading to a higher risk of corrosion, slagging etc. In other respects willow chips are used in the same way as wood chips and have similar calorific values. Studies testing combustion of willow powder and pellets or briquettes have been conducted and it is expected that a co-firing willow and other fuel types will be studied in the future

National law and incentives programmes

In Sweden, as in other European countries, energy farming is encouraged to promote sustainable development. Therefore, energy farming of willow has been required to have no deleterious effects on

food safety and security for future generations and if possible willow should be rotated with food and other industrial crops without lowering production capacity. There should be no disturbance to the soil and landscape characteristics, the ecology of the production area should not be disturbed unduly and the production process should be in line with urban environmental aims. To reach these goals, some restrictive rules and regulations must be adhered to in willow production management:

- Sludge and other solid organic components must be used carefully
- Nitrogen run-off should not exceed 10 kg/ ha/year
- Phosphorus loss to watercourses should not exceed 0.2 kg/ha/year
- Agrochemicals application for pest/disease/ weed management cannot exceed 0.7 kg/ ha/year
- No activities are allowed that could increase in heavy metal content of the soil.

When the willow biomass is used as a carbon neutral biofuel and has low sulphur emissions, the user can be rewarded by state policies and incentives. The most important state policy in Sweden to promote the use of biofuels is taxation on the emission of carbon dioxide. This has been in operation since 1991. Biofuels are exempt from the carbon tax. CHP plants using biofuels may be also supported through other schemes such as the Green Electricity Certificate, Emission Trading, Program for energy efficiency in industry (PFE), etc. To encourage farmers to start the willow business, some incentive programmes have been implemented since the end of 1980s. Currently farmers can get subsidies of about 5,000 SEK (about 500 €) from the government to establish willow plantations.

Литература:

1. [http://www.aebiom.org/wpcontent/uploads/file/Publications/Handbook% 20for%20energy%20producers.pdf](http://www.aebiom.org/wpcontent/uploads/file/Publications/Handbook%20for%20energy%20producers.pdf)

GROWING WINTER OILSEED RAPE IN THE GREAT BRITAIN

Considered rape growing in the UK, investigated its yield, and use of the product which is obtained by processing it.

Oilseed rape is a valuable crop to UK agriculture. It is worth about £400 million at farm gate and is increasing in demand globally. Its processed products, oil and rape meal, are worth £480 million and £110 million respectively and are positive contributors to the UK balance of payments.

There are practical advantages to growing the crop, such as spreading the peak drilling and harvesting times and allowing cultural weed control prior to sowing the following wheat crops thereby reducing weed pressure and chemical inputs.

Winter oilseed rape also delivers environmental benefits. These include reduced nitrogen leaching and soil erosion; while in the spring, the crop provides nesting sites for birds such as reed bunting, pollen for bees and a food source and habitat for a range of wildlife.

The rape meal co-product is used widely in ruminant rations in the UK, but there are alternatives from within the UK, including the co-product of bioethanol production from wheat, as well as imports of soya and maize products.

Oilseed rape and its derivatives, vegetable oil and rape meal, are in demand globally but threats to pesticide availability and use in the UK pose a significant risk to UK oilseed rape production and grass weed control throughout the crop rotation. The fact that grass weeds and slugs will become more difficult to control in winter oilseed rape will mean that the crop is not viable on many farms, forcing the production of alternative, less profitable crops and wide scale changes in land use and farming systems. The cost of weed control in winter cereal crops would rise significantly.

The UK oilseed rape area has steadily increased since the crop was introduced in the 1970's. Winter oilseed rape usually accounts for over 95% of total oilseed rape grown in the UK. The area represents 13% of the arable crop area, second to winter wheat, and equal to the area of spring barley.

Oilseed rape is an important break crop, accounting for 57% of all arable break crops and 78% of combinable break crops. Although oilseed rape can be grown in most regions of the UK and on all soil types without specialised equipment or investment, most (75%) is grown in the southern and eastern regions. Very little is grown in the North West, Wales or Northern Ireland and Scottish production accounts for just 6% of the UK area. The winter crop is especially important on heavy soils, where spring crop establishment is very challenging.

Average oilseed rape yields have remained relatively static in recent years, fluctuating between 2.5 and 3.5 tonnes per ha (5 year average 3.2 tonnes per ha) although exceptionally 5.5 tonnes per ha has been achieved. Yield variations occur as a result of weather conditions, crop establishment, weed burden, pest attack and disease control.

Just under 85% of the oilseed rape produced, or imported into the UK, is crushed to produce rape oil and rape meal (as a co-product). Around 10% of the remaining oilseed rape is exported and the remaining 5% is used for other purposes: biodiesel production, cold pressed oil or other specialist uses.

Rape oil is a global commodity and driven by global factors including production of oilseed rape, and availability and cost of other vegetable oils such as sunflower, soya and palm. There is also an association with crude oil prices, which was partially responsible for the peak in rape oil prices in 2008 to over \$1500/t. Current prices are around \$980/t for rape oil/

Extracted soya and rape meals dominate the UK animal protein feed market accounting for 43% and 28% of the total feed tonnage respectively. Soya meal dominates because it is the main protein source used in pig and poultry diets due to its superior essential amino acid balance. In contrast, for UK ruminant diets rape

meal is typically used as a significant protein source in compound feeds as it costs typically £4.77 per % protein compared to £6.24 per % protein for soya meal.

A number of market outlets specify that the animals are fed genetically modified-free (GM-free) diets. GM-free soya is expensive and increasingly difficult to source as are other sources of protein from maize by-products e.g. maize gluten and maize distillers. This makes UK sourced rape meal an attractive option.

In UK used 1087m litres of biofuels or 2.7% of total road transport fuel. Of this, 84% was biodiesel and 16% bioethanol. The majority of biodiesel is sourced from other countries, with only 6% of the total currently coming from UK feedstocks. Oilseed rape as a feedstock accounts for 29% of the biodiesel production of which UK sourced oilseed rape makes up 7.5% or 20 M litres.

Conclusion: winter oilseed rape has a major benefit to farming rotations in terms of gross margin, fixed costs and weed control throughout the rotation. It has a positive effect on UK balance of payments and inputs and outputs such as seed, fertiliser and pesticides and grain are a significant contribution to the agri-supply industry. Despite being predominantly a winter crop it has environmental benefits by reducing leaching and soil erosion and is a valuable habitat to both insects and birds for feeding and nesting.

Literature:

1. Future of UK winter oilseed rape production/ Susan Twining and James Clarke/ Crop Protection Association Agricultural Industries Confederation – Adas – July 2009.

2. Online resource – [ukagriculture] -
http://www.ukagriculture.com/crops/oil_seed_rape.cfm

3. Online resource – [bbc] -
<http://www.bbc.com/news/magazine-18249840>

4. Online resource – [Wikipedia] -
<http://en.wikipedia.org/wiki/Rapeseed>

5. Pesticide usage Survey Report 141: Arable farm crops in Great Britain 1996. Ministry of Agriculture Fisheries and Food. p.6

6. Online resource – [thecropsite] -
[http://www.thecropsite.com/news/16870/
uk-reports-winter-oilseed-rape-losses-due-to-beetle/](http://www.thecropsite.com/news/16870/uk-reports-winter-oilseed-rape-losses-due-to-beetle/)
7. Online resource – [mailonline] -
[http://www.dailymail.co.uk/news/article-567211/The-yellow-peril--
Eco-zealots-insist-oilseed-rape-save-planet-truth-different.html](http://www.dailymail.co.uk/news/article-567211/The-yellow-peril--Eco-zealots-insist-oilseed-rape-save-planet-truth-different.html)

УДК 371.13:37.035.6:39. 446.23

А.К.Солодка

ДИНАМІКА ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ КРОСКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОМУ ЕТАПІ ДОСЛІДЖЕННЯ

В статті йдеться про результати дослідження процесу формування готовності учасників педагогічного процесу до кроскультурної взаємодії.

The article deals with the results of conducted research in the process of students' crosscultural availability skills formation.

Характеризуючи динаміку формування вмінь кроскультурної взаємодії, відзначимо, що після проведення формувального експерименту на основі впровадження розробленої нами моделі формування готовності учасників педагогічного процесу до кроскультурної взаємодії та методичного забезпечення цього процесу, студенти експериментальних груп порівняно зі студентами контрольних груп:

на мотиваційному рівні: активно проявляють інтерес до інших культур; активно реагують на культурно зумовлені смисли, визначаючи найбільш значущу інформацію, виявляють

невідповідності на рівні реалій, контекстів, цінностей; демонструють відмінності в культурах на основі ціннісних культурних вимірів у ситуаціях взаємодії;

на когнітивному рівні: мають розширене знання контекстів взаємодії рідної та інших культур, уміють вибудовувати загальну ієрархію цінностей, мають більш повний тезаурус понять кроскультурної взаємодії, успішно проводять компаративний аналіз культур, керуючись принципом балансу толерантності культурних цінностей;

на емоційному рівні: виявляють культурну сприйнятливість, толерантне ставлення до представників інших культур, демонструють прийняття культурних відмінностей, низький рівень етноцентризму, без утруднень співвідносять власну точку зору із системою поглядів інших, проявляють вибірковість у культурних цінностях, відкриті, відчують особливості партнера по взаємодії, можуть поставити себе на його місце;

на поведінковому рівні: активно беруть участь у кроскультурній взаємодії, враховуючи в процесі діалогу культурну зумовленість поведінки взаємодіючих сторін; проявляють ініціативу у виборі тематики взаємодії; уміють інтерпретувати контекст на основі кроскультурних знань, самостійно доповнюючи та розширюючи їх; адекватно орієнтуються у виборі вербальних і невербальних засобів взаємодії для вираження власних думок рідною та іноземною мовою; можуть підлаштуватися під партнера по взаємодії, створити власні стратегії взаємодії, змінити свою поведінку відповідно до схвалюваної в іншій культурі.

Аналіз даних показує, що розвиток ціннісних систем у контрольних та експериментальних групах також відбувався по-різному. В експериментальній групі більшої ваги набули цінності, що відповідають настановам кроскультурної взаємодії,

націлені на спілкування, взаєморозуміння, самореалізацію, ефективність у діяльності.

Динаміка свідчить, що експериментальні групи відрізняються за способом сприйняття та розуміння ставлення до світу. Це свідчить про те, що студенти знаходяться на рівні оволодіння діяльністю та розкриття своїх творчих можливостей, тобто володіють потенціалом розкриття своєї особистісної культури на рівні компетентності, суб'єктності, духовності.

Узагальнюючи зміни в мотиваційно-особистісній сфері студента можна відзначити, що в його особистісному контексті відбулася актуалізація та вироблення адекватних рефлексивних критеріїв для побудови нової схеми-програми особистості в кроскультурній взаємодії, що зумовлює вироблення такої поведінки, яка стане необхідно для реалізації в мінливих умовах його життя. Активні форми та методи навчання, умови для регуляції мислення, які створювалися в модельованому кроскультурному контексті взаємодії, сприяли формуванню ґрунтовних підстав, що спричиняють розвиток особистісної культури.

УДК: 811.111

В.Г. Шапошник
Т.В.Гнат

ІНОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ

Анотація: у статті розглядаються інноваційні підходи у підготовці фахівців. За допомогою цієї статті можна зрозуміти якими якостями повинен володіти педагог в існуючій системі освіти.

Summury: the article deals with innovative approaches in training. With this article, you can understand what qualities must have a teacher in the existing education system.

Ключові слова: педагог-фахівець, інноваційні підходи, професійна підготовка.

Keywords: teacher-expert, innovative approaches, training.

З процесами реформування освітньої галузі суттєво змінилися і вимоги, які висувались до роботи сьогодишніх фахівців. Існуюча система дає змогу успішно набути фахівцям знань, умінь та навичок у їхній фаховій діяльності. А також для розвитку інших якостей вихователя потрібно актуалізувати процеси самопізнання та самовдосконалення.

Професійне становлення майбутнього фахівця – складний і тривалий етап перетворення від студента до педагога. Ці процеси включають в себе розвиток професійних якостей; розвиток професійної культури; застосування своїх сформованих навичок; реалізацію своїх вмінь, навичок і знань на практиці [1, 157].

Професійне становлення – це форма відображення у свідомості людини розвитку і росту особистих професійних якостей. Перетворення із студента до викладача передбачає глибокі перетворення у свідомості і досвіді індивіда. Важливе значення у цих перетвореннях займає розвиток рефлексивних уявлень про себе як про професіонала.

Рефлексивна діяльність є запорукою розвитку професійних якостей, які сприяють розвитку педагогічної майстерності вчителя. С.Л. Рубінштейн вважав, що рефлексія забезпечує вихід із повної поглибленості безпосереднім процесом життя для вироблення відповідного ставлення, позицію «над ними» для його оцінки [2, 138].

Професійно-особистісна рефлексія – оцінка й аналіз власних помилок, пошук методологічних смислів у своїй діяльності, які допоможуть самостійно вдосконалюватись і піднімати свій рівень професіоналізму. Рефлексія – це не лише засіб до самопізнання, а й джерело особистісного досвіду, який засвідчить про розвиток педагогічної майстерності. З набуттям

педагогічного досвіду відбувається й набуття нових якостей. Їх можна класифікувати на три групи:

- афективно-мотиваційні;
- нормативно-регулятивні;
- поведінкові.

До афективно-мотиваційних відносяться ті, що ґрунтуються на соціально-психологічному досвіді, сприйнятті та спілкуванні з навколишнім світом. Вони характеризуються такими показниками, як власна мотивація на успіх, здатність контролювати свій емоційний стан у різних ситуаціях, нетерпимість до професійних недоліків і ефективне усунення їх.

До нормативно-регулятивних якостей відносяться ті, які дають можливість оцінити дію понять, норм та оцінок відносно сьогоденної системи освіти. Ці якості свідчать про те, що педагог може надати наукове обґрунтування ситуації, узагальнити свій власний педагогічний досвід.

Поведінкові якості визначають розвиток педагогічної культури, а саме: кроки до самовдосконалення, інтерес до професійних дисциплін, цілеспрямованість [1, 284].

Всі ці якості формують свідомість майбутнього фахівця, який готовий до викладацької діяльності. Разом все це формує засвоєння професійних знань, умінь і навичок, вміння використовувати свої теоретичні та професійні знання, ставлення до педагогічного процесу, ставлення до викладачів і учнів, прагнення до самовдосконалення.

Характерною ознакою професійного розвитку є набуття умінь визначати мету і діяти для її досягнення, використовуючи свій багаж знань і навичок. Для полегшення цього процесу потрібно визначити мету уроку, скласти план своїх дій викладу матеріалу і поступово просуватись до досягнення певного результату.

Велике значення для розвитку професійних якостей відіграє педагогічна практика, яка допомагає педагогу знайти свої методи та знайти себе як фахівця. Це позитивно вплине на прагнення педагога до самовдосконалення і самореалізації [2, 296].

З набуттям педагогічної практики у педагога з'являються певні особисті педагогічні якості, які допоможуть зорієнтуватись у подальшій його роботі. Допоможе з цим впоратись дотримання деяких специфічних вимог, виконання яких пов'язане з професійно-особистісним досвідом викладача. Рефлексивно-особистісна установка викладача вищого навчального закладу, рівень його загальнолюдської культури, гнучкості професійних дій, широта сприйняття, інтерес і доброзичливе ставлення до майбутніх фахівців.

Принцип взаємодії афективно-мотиваційного, нормативно-регулятивного та поведінкового аспектів професійного становлення майбутнього вчителя до досягнення цілісності у структурній і змістовній організації самовдосконалення. Цей принцип утворює зв'язок між теоретичними знаннями і уявленнями щодо професійної діяльності та використання їх на педагогічній практиці. Завдяки цьому утворюється баланс між практичними знаннями та теоретичними, що дає змогу розвинути фахівцю високого рівня, зі своїми теоретичними знаннями, засвоєними правилами, уміннями та навичками.

Ці принципи дадуть змогу виховати в собі справжнього фахівця, який буде вірний своїй справі і буде знаходити методи свого самовдосконалення. Кожен педагог повинен прагнути набутти якнайбільше знань та намагатись передати їх своїм наступникам.

Отже, вище зазначені групи професійних якостей, які необхідні для виховної діяльності: афективно-мотиваційні, нормативно-регулятивні, поведінкові. Кожен педагог, який розвине у собі ці якості, буде гідним свого диплому і звання фахівця. Педагог повинен володіти набутими знаннями, навичками і уміннями, які необхідні йому у повсякденній робочій атмосфері.

Література:

1. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии / Рубинштейн С. Л. - М.: Педагогика, 1973. 423 с.;

2. Франк С. Л. Духовные основы общества / Франк С. Л. - М.: Республика, 1992. 270 – 300 с.;

3. Режим доступу:

www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Nvmdu/Ped/2008_23.pdf

УДК 378.147 + 372.881.1

Т.В. Шиян

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ ДО МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

У доповіді обґрунтовується необхідність доповнення змісту дисципліни іноземні мови міжкультурним компонентом. Аналізується метод комунікативних завдань як найбільш ефективний у підготовці студентів до міжкультурної комунікації та роль викладача у цьому процесі.

The report stipulates the necessity to add an intercultural component into teaching a foreign language. Task-based language teaching is considered the most effective in student training for intercultural communication.

Розширення міжнародних контактів та сфери спілкування означає, що майбутній фахівець має бути готовим не лише долати мовні бар'єри, але й розуміти культуру представників інших країн, бути спроможним до культурного діалогу. Останнє передбачає визнання правомірності іншого бачення реальності, оволодіння новою концептуальною картиною світу, важливу роль у чому відіграє вивчення іноземних мов.

Іноземна мова вважається інструментом полікультурного розвитку студентів, який забезпечує майбутньому фахівцю інтеграцію до нової суспільної ситуації. Введення елементів культури у процес викладання іноземних мов є необхідною потребою сьогодення, оскільки усвідомлення та відокремлення ознак відмінностей різних культур, толерантне ставлення до цих відмінностей стимулює лінгвістичний, когнітивний та соціальний розвиток студентів [1, с. 29]. Саме тому оволодіння іноземною мовою студентами різних спеціальностей ми

вважаємо важливим елементом підвищення їхньої професійної компетенції.

Вивчення іноземної мови у вищих навчальних закладах відбувається у контексті зміненої парадигми викладання, коли, слідом за гуманістичною традицією та комунікативним підходом, популярності набуває метод комунікативних завдань (task-based language teaching або TBLT). Концептуальною основою TBLT є емпіричне навчання (experiential learning) та навчання дією (learning by doing). Цим TBLT набагато випереджує інші підходи у намаганні зробити того, хто навчається, активним суб'єктом цього процесу. У виконання комунікативного завдання студенти сфокусовані на його результат, мова ж виступає інструментом. Автентичний матеріал, реальні комунікативні ситуації роблять цей метод найбільш ефективним у підготовці до міжкультурної комунікації.

Викладач виступає у ролі медіатора та фасилітатора, який сприяє, допомагає студентам в оволодінні мовою, підвищує продуктивність діяльності окремого студента чи студентської групи. Позиція фасилітатора характеризується відсутністю нав'язування аудиторії ідей, мовних патернів, виявленням однакової уваги до точки зору всіх учасників, підтримка конструктивних пропозицій вирішення завдання.

Оскільки робота над комунікативним завданням виконується, як правило, у малих групах, то викладач виконує також роль модератора, який спонукає студентів до діяльності, виявляє існуючі очікування та проблеми, організовує дискусійний процес, створює атмосферу співробітництва.

Організовуючи завдання для виконання, допомагаючи у виборі навчального матеріалу, викладач виконує роль тьютора. Тьюторська підтримка необхідна у виконанні завдань, які вимагають самостійної підготовки: складання ділових листів, підготовка до рольової гри, виконання проектного завдання.

Література:

1. Oliynyk T.I. Raising cross-cultural awareness through English language teaching // Іноземні мови. – 2008. – № 4. – С. 29-32
2. Шульга М. О. Формула злагоди – діалог культур // Віче. – 1997. – № 1. – С. 32 – 37
3. Samovar L. A. Communication between cultures / Samovar L. A., Porter R. E., McDaniel E. R. – Wadsworth : Cengage Learning, 2010. – 411 p.

УДК 141+378.1 (430)

Erika Schmidt

EVALUATION IM HOCHSCHULBEREICH

У статті розглядаються процес оцінювання якості вищої освіти та її специфіка у Німеччині, розкриваються основні механізми її реалізації. Процедури експертизи та акредитації проводяться на основі тісного співробітництва з відповідними над національними організаціями, з залученням міжнародних експертів та представників студентських організацій, із використанням стандартів та критеріїв, розроблених в форматі Болонського процесу

In the article the author regards the establishment process of higher education quality evaluation in Germany, considers its specific character and discovers the principal mechanisms of its realization. Procedures of examination and accreditation are conducted on the basis of close collaboration with the proper supranational organizations, engaging international experts and representatives of student organizations and using the standards and criteria, developed within the bounds of the Bologna process.

Zur Unterstützung der internen Evaluation sowie zur Durchführung von externer Evaluation der verschiedenen Aufgaben der Hochschulen sind seit 1994 verschiedene Strukturen entstanden, die inzwischen die Hochschulen aller 16 Länder erfassen.

Mittlerweile wird in Deutschland weitgehend ein zweistufiges Evaluationsverfahren angewandt, in dem interne und externe Evaluation kombiniert werden.

Dabei besteht die interne Evaluation aus einer systematischen Bestandsaufnahme und Analyse der Lehre und des Studiums unter Berücksichtigung der Forschung durch den Fachbereich oder die Fakultät und endet mit einem schriftlichen Bericht. Auf dieser Basis findet eine Begutachtung durch externe Experten statt, die ihre Erkenntnisse und Empfehlungen ebenfalls in einem schriftlichen Abschlussbericht niederlegen.

Die externe Evaluation wird von regionalen Evaluationsagenturen auf Landesebene oder von länderübergreifenden Hochschulnetzwerken oder -verbänden durchgeführt. Sowohl auf der Ebene der Hochschulen als auch der Ministerien bestehen vielfache internationale Kooperationen bei der Entwicklung

und Durchführung von Evaluationsmaßnahmen. In der Regel werden externe Evaluationen in Form von *peer reviews*, d. h. durch sachverständige Gutachter von anderen Hochschulen, aus Forschungseinrichtungen oder aus der Wirtschaft durchgeführt und in unterschiedlichen Abständen wiederholt. Für die Studiengänge einiger Hochschulen liegen inzwischen auch Berichte zur Umsetzung der Evaluationsergebnisse vor.

Zielsetzung der Evaluationsmaßnahmen ist zunächst, den akademischen Standard in der Lehre, die Lehrmethoden und den Erfolg des Lehrbetriebs einer regelmäßigen Beurteilung zu unterziehen, um aus den gewonnenen Erkenntnissen Maßnahmen zur Verbesserung von Studium und Lehre abzuleiten. Darüber hinaus geht es darum, dass die Hochschulen öffentlich Rechenschaft über ihre Leistungen in der Lehre und Forschung ablegen. Die Ergebnisse der Evaluation werden in den Ländern zunehmend bei der Bemessung der Hochschulbudgets berücksichtigt.

Als Methode zur Evaluation der Lehre im Hochschulbereich ist inzwischen auch die studentische Veranstaltungskritik, in die teilweise auch die Absolventen einbezogen werden, weit verbreitet. Diese dient vor allem dem Zweck einer hochschulinternen

Optimierung der Lehre, sie ist kein staatliches Mittel zur Kontrolle der Lehrenden. Die Hochschullehrer sollen sich einer Kritik stellen, um sich selbst besser einschätzen und Mängel abstellen zu können.

Mit ihrem Beschluss zur Qualitätssicherung in der Lehre hat die Kultusministerkonferenz im September 2005 die unverzichtbaren Kernelemente eines kohärenten und die gesamte Hochschule umfassenden Qualitätsmanagementsystems definiert, das unterschiedliche Maßnahmen und Verfahren der Qualitätssicherung verknüpft. Zu diesen Maßnahmen und Verfahren gehört auch eine Evaluation, die sich auf bestimmte Indikatoren bezieht und im Einzelnen festgelegte Instrumente aufweist (z. B. Kombination interner und externer Evaluation, Einbeziehung der Studierenden und Absolventen). Im Oktober 2008 hat die Kultusministerkonferenz gemeinsam mit dem Stifterverband für die deutsche Wissenschaft einen Wettbewerb ins Leben gerufen, der überzeugende Konzepte von Universitäten und gleichgestellten Hochschulen sowie von Fachhochschulen zur Strategieentwicklung in Lehre und Studium auszeichnen und fördern soll.

Quellen:

1. Qualitätssicherung und Qualitätsentwicklung in deutschen Hochschulen unter besonderer Berücksichtigung der Lehre // HRK (Hrsg.) Dokumente und Informationen. – Bonn, 2000.

2. Ergebnisse der HRK-Umfrage 2002 zum Stand der Qualitätssicherung an Hochschulen // Wegweiser 2003. Qualitätssicherung an Hochschulen // Beiträge zur Hochschulpolitik, Bonn, 2003. – Nr. 7.

УДК: 811.111

Viacheslav Iurkov

THE USE OF QUALITATIVE RESEARCH DESIGN IN INTERNATIONAL BUSINESS WITH RELATION TO THE RESEARCH QUESTION

There is no particular theory completely explaining all aspects of firm internationalization. This is due to the fact that

“[i]nternational business (IB) is a rich, open and complex field of study, partly because the world is intrinsically rich and complex, but also because IB is free from any single core paradigm... [M]any disciplines can contribute to IB, and IB is in essence multidisciplinary, benefiting from the complementary insights provided by various theories.” (Doz, 2011:582). It worth mentioning that existing empirical studies pointwisely cover only separate aspects of internationalization, thus, skipping important moderators and/or mediators that may provide richer and stronger conceptualization of the phenomenon. To the highest extent this is related to the fact that the ability to include multiple variables is constrained with degrees of freedom. Another explanation may be related to the operationalization of complex constructs, when it is hard to find relative data to represent a phenomenon. These two factors are interrelated in a sense that to extract data one needs to contact firm directly (say, via a survey), but response rate is generally too low to get enough observations. Given these significant drawbacks of quantitative methods, the use of qualitative methods may help in delivering stronger understanding of the real phenomenon. Even provided that the use of qualitative methods is associated with having fewer degrees of freedom comparing to surveying, the former brings richer and thicker descriptions of existing phenomena that stimulate deeper thought. Particularly, I refer here to the use of case studies – “a research strategy [that] is used in many situations to contribute to [one’s] knowledge of individual, group, organizational, social, political, and related phenomena.” (Yin, 2008:1).

Case studies may include the collection of data via multiple sources, like personal interviews, verbal or written reports, where the latter usually includes financial reports, budget and operational reports and various kinds of archival data. In this case, the main characteristic of a case study is, therefore, a profound approach and intensive focus on the unit of analysis that could be an individual, a group of individuals (e.g., project teams), organization as a whole, or even single incident or situation (Ghauri and Grønhaug, 2010).

Consequently, one needs richer information to describe and explain the unique features of each particular case, or even several cases linked one to another. In addition, this approach is based on the integrative nature of research: the ability to observe object's multidimensionality, and then bring various elements together into a coherent interpretation (Selltitz et al., 1976).

As in any other research field, in the international business field it is more suitable to use case studies when “why” and “how” questions are asked and when a scholar focuses on a real-life phenomenon, but possesses little control over events (Yin, 2008). With their focus on answering these two questions, case studies serve as the fundamental instruments of theory development process. As Eisenhardt (1989:548-549) points out: “Theory developed from case study research is likely to have important strengths like novelty, testability, and empirical validity, which arise from the intimate linkage with empirical evidence. ... given the strengths of this theory-building approach and its independence from prior literature or past empirical observation, it is particularly well-suited to new research areas or research areas for which existing theory seems inadequate.” Conversely, when research question contains interrogative “what” or “how much”, other techniques, such as surveys or experiments, may be used instead (Ghauri and Grønhaug, 2010), but to the great extent it does not turn out to be developmental process.

It is important to note that quantitative research has been dominating in the international business field for a long time, while qualitative studies (including case based) have been rarely occurring. This is due to the fact that the combination of first-hand (or management) experience and an advanced multi-disciplinary training in such research fields as strategic management, organizational theory and behavior, sociology and international business itself is needed (Doz, 2011). Given that nowadays the vast majority of PhD programs in management is narrowly overspecialized and favors quantitative skills, this turns out in the appearance of “semi-

structured empirical research” in international business (Doz, 2011:584). However, international business studies with cross-border and cross-cultural observations are among those ones that are per se well suited for the case study method. Compared with surveys (even perfectly designed and translated), case studies certainly provide better understanding and interpretations of respondents’ answers. In addition, case studies provide flexibility in exploration of the phenomenon by keeping asking open questions. Ghauri (2004) highlights that in-depth interviews will be especially suitable when one deals with decision makers from different cultures and, therefore, with different types of behavior. Here, however, one has to be careful since the subsequent conversation log can turn out to be much more unstructured.

References:

1. Doz, Y. (2011). "Qualitative research for international business." *Journal of International Business Studies* 42(5): 582-590.
2. Eisenhardt, K. M. (1989). "Building theories from case study research." *Academy of Management Review* 14(4): 532-550.
3. Ghauri, P. N. (2004). "Designing and Conducting Case Studies in International Business Research." In *Handbook of Qualitative Research Methods for International Business*, Rebecca Marschan-Piekkari and Catherine Welch (Eds.). Cheltenham, UK: Edward Elgar, 109-124.
4. Ghauri, P., and Grønhaug, K. (2010). "Research methods in business studies." 4th ed., London: FT Pearson.
5. Selltitz, C., Wrightsman, S., and Cook, S. W. (1976). "Research methods in social relations." 3rd ed., New York: Wiley.
6. Yin, R. K. (2008). "Case study research: Design and methods." 4th ed., Thousand Oaks: Sage.

THE USE OF SUITABLE QUANTITATIVE METHODS AND ESTIMATION TECHNIQUES WHEN TESTING THE THEORY OF PLANNED BEHAVIOR

In this paper, we test the theory of planned behavior, developed by Icek Ajzen, by applying several alternative estimation methods. Taking into account advantages and disadvantages of different estimation methods, we make an attempt to find the most suitable estimation methods for the model of planned behavior. In addition, we work with the data from the survey, whether the respondents evaluate their feelings of political system efficiency. By performing Principal component analysis, Exploratory factor analysis and Confirmatory factor analysis we find the common factor structure that allows us to see which variables measure so called Internal and External Efficacy.

The statistical analysis done in the following paper is primarily based on the theoretical linkages proposed by the *theory of planned behavior*, developed in psychology by Icek Ajzen. The theory of planned behavior explains the relationship between individual's beliefs and her actual behavior. Icek Ajzen proposed the concept with the aim to improve the predictability of the *theory of reasoned action* when adding perceived *behavioral control* (Ajzen 1991). The theory of planned behavior is widely applied when studying factors, which determine individual's behavior in such fields as advertising, healthcare and public relations. According to the theory of planned behavior, individual's attitude toward behavior, subjective norms and perceive behavioral control determine individual's behavioral intention, and consequently behavioral intention leads to actual behavior (Ajzen 1991).

In this assignment, we test the theory of planned behavior and evaluate, to which extent individual's attitude toward behavior, subjective norms and perceived control determine intention, which

consequently leads to behavior. We estimate equations (1) and (2) by two alternative methods – OLS and 2SLS. The choice of the correct method is determined by the number of specific conditions that have to be satisfied. Generally, OLS method of estimation is directed on finding regression coefficients that minimize the sum of squared differences between theoretical and actual values. OLS is the best linear unbiased estimator and gives unbiased results when the following classical assumptions hold: dependent variable is stochastic and independent variables are not; there exists linearity in parameters; the error term has a constant variance; and, finally, error terms are independent and also explanatory variables are linearly independent. Additional assumption, required for the choice of OLS estimation method, is the normal distribution of the error term with the expectation equal to zero. OLS also preserves its consistency and converges in probability to the true population value as the sample size increases (Wooldridge, 2012) when the error term is not correlated with explanatory variables. If it is not the case, OLS method loses its property of consistency, and 2SLS method can be applied for the regression analysis.

When the error term is correlated with explanatory variables, the researcher faces endogeneity problem appeared as a result of omitted variables or measurement error. In the case of omitted variable, the researcher is willing to investigate the influence of particular explanatory variables while keeping one variable fixed. In the case of measurement error, when estimating the effect of explanatory variables on the dependent variable, some of the explanatory variables can be measured with errors (Wooldridge, 2012). Thus, 2SLS is directed to solve such endogeneity problem when estimating the regression.

The idea of 2SLS method is to identify so called instrumental variables (Z) that affect explanatory variables (X) but don't affect the dependent variable (Y), ensuring absence of the correlation with the error term. When instrumental variables are found, two steps have to be taken. First, X is regressed on Z , and then, estimated X ($\hat{X}$) is

replaced with X with further estimation of Y with the respect to X hat by OLS.

In our case, given that we have to estimate individual's *behavior* with the respect to *intention*, instrumental variables, which affect *intention* but don't affect *behavior*, are *attitude, norms and control*.

References:

1. Wooldridge, J. (2012). Introductory econometrics: A modern approach. Cengage Learning.

УДК 811.111

Mrs Yuliya Smith

WHAT MAKES A GOOD FOREIGN LANGUAGE TEACHER?

The objective of this article is to understand what makes a very good foreign language teacher.

I will look initially at what makes a good teacher generally, and then move on to discuss what specifically a foreign language teacher requires.

A good teacher must first and foremost be a good communicator. They must also have a good understanding of the subject and material they are teaching. Finally they must be familiar with the tools and techniques used to teach effectively.

Let us look at each of these points in turn.

What makes a good communicator?

When we think of the best teachers we had growing up what was their common element? Did they have a passion for the subject, were they able to build a rapport with their students, and were they able to communicate or explain something in a way that simply reading a book would not have achieved?

I would suggest that given the fact that communication is mainly non-verbal, these “great teachers” were very effective in communicating with students through powerful non-verbal means and using their charismatic personalities to gain and maintain students’ attention in order to deliver the key information. Indeed in order to “infect” us with their passion for the subject.

Next is having an understanding and knowledge of the subject. This relates to study, research, discussion and debate. It also implies understanding the core or key points and how they can be summarised and explained for ease of understanding.

Finally there are the tools and techniques of teaching.

Methods of teaching are like tools in a tool box.

We understand that well-structured lessons have objectives, require resources, have plenary elements, etc.

Still, even with all the right tools someone can still be a bad workman. So it is important to combine all of these elements; communication, knowledge and teaching methods.

Now, let us look at specifically what makes a good foreign language teacher.

Teaching foreign languages is a routine which includes lots of hard work and preparation. You could be a very good linguist with outstanding knowledge of English or Russian grammar, stylistics and a broad vocabulary. Yet at the same time you can be struggling to deliver a lesson and pass your knowledge to children or adults.

When at University as a young student you are taught different methods of teaching. The moment you start your career as a young employee within the educational establishment you are trying to apply what you have learnt, but sometimes it does not work! The teachers and tutors, who came up with the different approaches of teaching, personalized them. They were different people with different backgrounds and attitudes. The way they reflect on the world was not yours, but theirs. If you apply their approach directly without thinking if it is right for me, you will be unsuccessful. Their achievements are not yours and you have a different personality and charisma. What is right for them could be a complete disaster for you. We do not want to have breakdowns and misunderstandings

when we deliver the beauty of what language is and how we can use it in the modern world.

The key to successful language education is the understanding that language is a means of communication. It is not enough to only focus on grammar and phonetics and performing translations. These again are just “tools” and we sometimes forget about this and focus too much on the “tools” rather than the primary objective. This is simply “communication”.

The colloquial, day-to-day use of language is often so far removed from what is academically taught that they bear no relationship. If we can teach language and its history and context in a more “real-world” way, we will gain the interest of young learners much more than simply talking about things such as the correct grammar.

To summarise, to be a good foreign language teacher you must first be a good teacher. You need to be a good communicator, knowledgeable in your subject and learned in teaching methods.

Secondly you need to grasp how to pass that skill in communication on to students without baffling them with academic jargon by focusing on the colloquial usage of the language.

By doing this you will capture the attention of your students, keep their interest, get your message across and be remembered by them for many years to come as “one of their favourite and best ever teachers”.

Наукове видання

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасна освіта. Перспективи розвитку: теоретичний і
практичний аспект. Modern Education. Trends of
Development: Theoretical and Practical Aspects»**

м. Миколаїв,
22 – 23 квітня 2015 р.

Технічний редактор: К.В. Тішечкіна

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 12,5
Тираж 100 пр. Зам. №__

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського державного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.